

Archeologienota Kortrijk Morinnestraat

Verslag van Resultaten

Bert ACKE, Maarten BRACKE en Gwendy WYNS

4-6-2020

Titel: Archeologienota Kortrijk Morinnestraat

Erkend archeoloog: Maarten Bracke, OE/ERK/Archeoloog/2015/00036

Auteurs: Bert Acke, Maarten Bracke en Gwendy Wyns

Uittreksels uit CartoWeb.be met toelating van het Nationaal Geografisch Instituut C18084 -
www.ngi.be

Projectcode bureauonderzoek: 2020E335

Intern projectnummer: 2020.095

Locatiegegevens: West-Vlaanderen, Kortrijk, Morinnestraat

Lambertcoördinaten onderzoeksgebied: X: 74663,96 en Y: 167547,96; X: 75197,41 en Y: 167841,45

Oppervlakte plangebied: ca. 28 620m²

Kadastergegevens: Kortrijk, afdeling 4, Sectie C, perceel 451, 452A, 453K, 453G, 453E, 453H, 453F
(zie figuur 8)

Topografische kaart: zie figuur 6 en 7

Betrokken actoren: Bert Acke (assistent-archeoloog), Maarten Bracke (erkend archeoloog), Gwendy Wyns (assistent-archeoloog) en Robin Lobelle (contactpersoon initiatiefnemer)

Wetenschappelijke advisering: /

Plaats en datum: Moerbeke-Waas, 04/06/2020

© Acke & Bracke bv, Damstraat 206A, 9180 Moerbeke-Waas. De auteurs aanvaarden geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de resultaten van dit onderzoek of de toepassing van de adviezen. Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze ook, zonder voorafgaandelijke schriftelijke toestemming van de auteurs.

1. INLEIDING	4
1.1. WETTELIJK KADER	4
1.2. ONDERZOEKSOPDRACHT	4
1.2.1. VRAAGSTELLING	4
1.2.2. RANDVOORWAARDEN	4
1.3. WERKWIJZE EN STRATEGIE	5
1.3.1. MOTIVERING ONDERZOEKSSTRATEGIE	5
1.3.2. ORGANISATIE VAN HET VOORONDERZOEK	6
1.3.3. ADVIES SPECIALISTEN	6
1.3.4. WETENSCHAPPELIJKE ADVISERING	6
1.3.5. SELECTIE BRONNEN	6
2. BUREAUONDERZOEK	7
2.1. HUIDIGE TOESTAND	7
2.2. GEPLANDE WERKEN	9
2.3. LANDSCHAPPELIJKE LIGGING	11
2.3.1. TOPOGRAFISCHE SITUERING	11
2.3.2. LANDSCHAPPELIJKE SITUERING	13
2.3.3. BODEMKUNDIGE SITUERING	15
2.3.4. GEOLOGISCHE SITUERING	16
2.4. HISTORISCHE SITUERING	19
2.5. ARCHEOLOGISCHE SITUERING	27
3. SYNTHESE	30
3.1. ARCHEOLOGISCH VERWACHTINGSPATROON	30
3.2. AFWEGING VERDER VOORONDERZOEK	31
3.3. VERDER VOORONDERZOEK ZONDER INGREEP IN DE BODEM	32
3.4. VERDER VOORONDERZOEK MET INGREEP IN DE BODEM	33
3.5. BEANTWOORDING ONDERZOEKSVRAGEN	33
4. SAMENVATTING	36
5. BIBLIOGRAFIE	39
6. BIJLAGES	40

1. Inleiding

1.1. Wettelijk kader

De archeologienota kadert in het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013. Naar aanleiding van een geplande aanvraag voor een omgevingsvergunning voor het verkavelen van gronden te Kortrijk Morinnestraat (provincie West-Vlaanderen), waarbij de totale oppervlakte van de betrokken percelen 3000m² of meer bedraagt, dient de initiatiefnemer een archeologienota toe te voegen aan de vergunningsaanvraag. De archeologienota dient opgemaakt te worden onder supervisie van een erkend archeoloog.

1.2. Onderzoeksopdracht

1.2.1. Vraagstelling

- Zijn er archeologische of historische gegevens gekend over de site?
- Zijn er gegevens gekend dat de bodem (deels) verstoord is?
- Zijn er landschappelijke factoren die invloed kunnen hebben op de gaafheid van eventuele archeologische sporen?
- Wat is de impact van de geplande werken op het bodemarchief?
- Is er een archeologische site aanwezig? Zo ja, wat zijn de karakteristieken en de bewaringstoestand ervan? Wat is de relatie met het landschap? Welke waarde heeft de site?
- Wat is de te volgen strategie tijdens een eventueel verder onderzoek en welke bijkomende onderzoeksvragen moeten daarbij beantwoord worden?

1.2.2. Randvoorwaarden

Niet van toepassing.

1.3. Werkwijze en strategie

1.3.1. Motivering onderzoeksstrategie

In het bureauonderzoek wordt een zo duidelijk mogelijk beeld gevormd van de huidige archeologische, historische en landschappelijke informatie van het projectgebied en diens omgeving. Deze gegevens worden vergeleken met de geplande werken en de hiermee gepaard gaande verstoringen en vergravingen in de bodem. Het uiteindelijke doel is het bepalen of verder archeologisch onderzoek al dan niet aangewezen is.

Informatie over de afbakening van het plangebied en de geplande werkzaamheden werd aangeleverd via de initiatiefnemer door middel van ontwerpplannen en via mondelinge of schriftelijke communicatie. Om een zicht te krijgen op de huidige archeologische kennis van het plangebied en van de directe omgeving werd de Centrale Archeologische Inventaris (CAI) geraadpleegd.¹ Deze online databank is uitsluitend toegankelijk voor geregistreerde gebruikers, hoofdzakelijk archeologen. Aanvullend werden verschillende historische kaarten geraadpleegd via Geopunt², de centrale toegangspoort tot geografische overheidsinformatie, en via Cartesius³, een databank die kaarten bundelt van het Nationaal Geografisch Instituut (NGI), de Koninklijke Bibliotheek, het Rijksarchief, lokale archieven en het Koninklijk Museum voor Midden-Afrika. Aansluitend hierbij werden ook verschillende luchtfoto's bekeken die genomen zijn sinds de jaren '70 van vorige eeuw. Op het kaartmateriaal en de luchtfoto's werd het plangebied geprojecteerd, om zodoende een duidelijk beeld te krijgen van het landgebruik gedurende de laatste eeuwen. Geopunt leverde ook verschillende kaarten op die betrekking hebben tot de landschappelijke en bodemkundige ligging van het gebied. Een kadasterplan dat beschikbaar is via de GRB-kaart op Geopunt werd vergeleken met hetgene dat beschikbaar is via de CadGIS Viewer van de Federale Overheid.⁴ Een topografische kaart werd verkregen via het NGI.⁵

Op basis van dit onderzoek en het raadplegen van bovenvermelde bronnen kan een antwoord gegeven worden op de vooropgestelde onderzoeksvragen.

¹ <https://cai.onroenderfgoed.be/>

² <http://www.geopunt.be/kaart>

³ <http://www.cartesius.be/CartesiusPortal/>

⁴ <http://ccff02.minfin.fgov.be/cadgisweb/>

⁵ <http://www.ngi.be/topomapviewer/>

1.3.2. Organisatie van het vooronderzoek

In eerste instantie werd gestart met het bureauonderzoek waarbij de diverse beschikbare bronnen geraadpleegd worden. Daarnaast werd in detail bekeken wat de huidige toestand is van het plangebied en werden de geplande werkzaamheden onder de loep genomen. Op basis van deze gegevens samen werd afgetoetst of ten eerste verder vooronderzoek noodzakelijk is en ten tweede welke onderzoekstappen er eventueel genomen moeten worden.

1.3.3. Advies specialisten

Niet van toepassing.

1.3.4. Wetenschappelijke advisering

Niet van toepassing.

1.3.5. Selectie bronnen

De gebruikte bronnen zijn beschreven onder 1.3.1. De bronnen daaronder vermeld waren afdoende om een gedegen advies te geven voor een verder archeologisch traject. Bijkomend archiefonderzoek werd niet opportuun geacht.

2. Bureauonderzoek

2.1. Huidige toestand

Het terrein, ca. 28 620m² groot, heeft een bijna rechthoekige vorm en is noordwest-zuidoost georiënteerd. Ten westen grenst het aan de Morinnestraat, ten zuiden aan de Pluimbeek. Het noordelijke deel van het plangebied is in gebruik als akker, het zuidelijke deel als grasland. Tussen beide delen zijn aan de straatzijde enkele bomen aanwezig, ook langs de Pluimbeek is er een bomenrij. Het terrein is onbebouwd. Net ten noorden van de bomenrij naast de beek en evenwijdig hieraan loopt er van zuidwest naar noordoost een Aquafincollector over het terrein. In de zuidwestelijke hoek zijn enkele putdeksels aanwezig; deze houden verband met de Aquafincollector, de riolering in de Morinnestraat en de hier ingekokerde Pluimbeek.

Figuur 1 Zicht op het plangebied op de luchtfoto van 2018 (bron: geopunt.be).

Figuur 2 Zicht vanuit de Morinnestraat op het noordelijke deel van het plangebied (bron: <https://www.google.com/maps>).

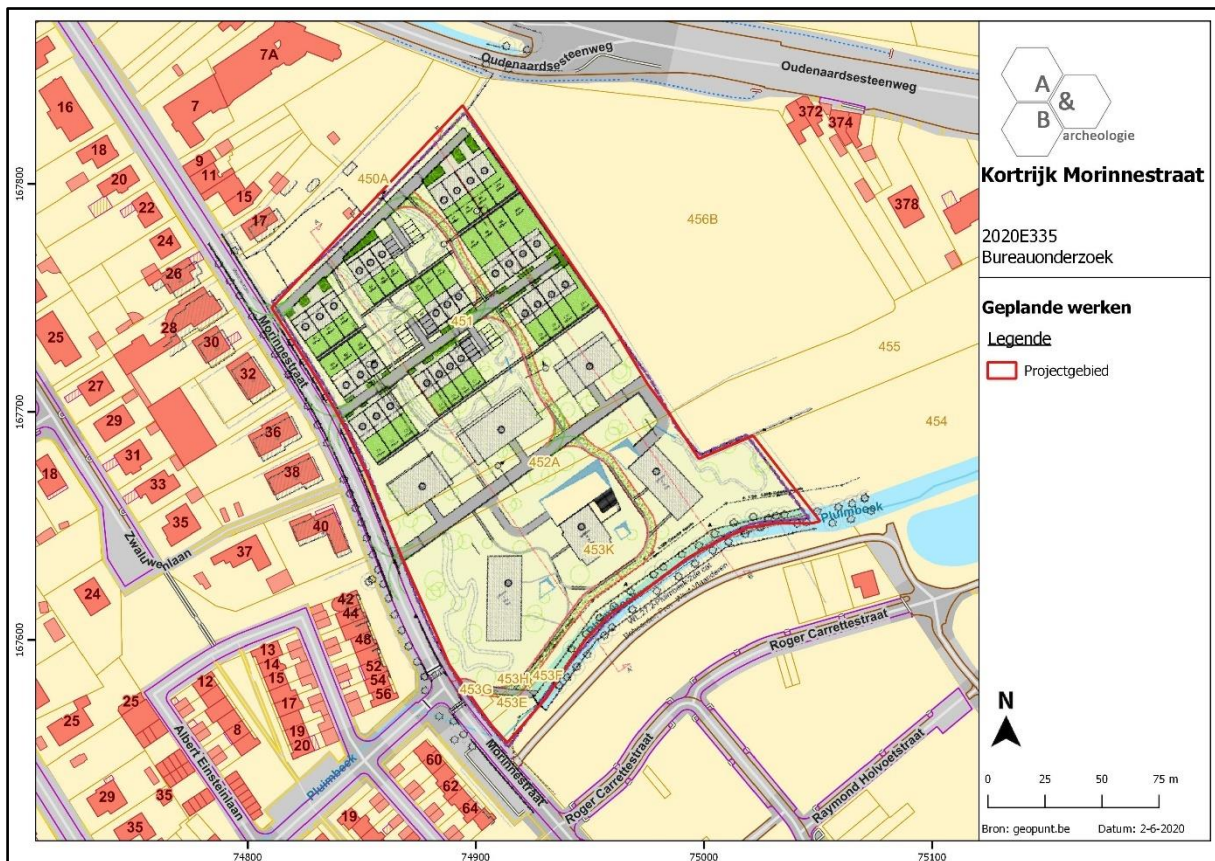

Figuur 3 Zicht vanuit de Morinnestraat op het zuidelijke deel van het plangebied (bron: <https://www.google.com/maps>), met op de voorgrond de putdeksels en rechts die bomen rond de Pluimbeek.

2.2. Geplande werken

De ontwerpplannen zijn te vinden in de bijlage, enkele uitsnedes worden hieronder weergegeven.

De centrale bomen worden gerooid en het terrein wordt bouwrijp gemaakt en verkaveld. Het noordelijke deel wordt verkaveld in 31 bouwloten voor individuele woningen; in het zuidelijke deel worden 6 meergezinswoningen voorzien die in een meer parkachtige omgeving worden aangelegd. Er worden tussen de diverse woningen meerdere nieuwe wegen aangelegd die aansluiten op de Morinnestraat, alsook enkele wandel- en fietspaden die doorheen de nieuwe verkaveling lopen. Ook worden er enkele wadi's aangelegd. Het is duidelijk dat er aanzienlijke bodemingrepen zullen plaatsvinden op het plangebied: het rooien van de bomen en het bouwrijp maken van het terrein, bodemingrepen voor aanleg van de wegen en nutsleidingen, het optrekken van woningen, aanleg van tuinen en de groenzones. Ook het werfverkeer zal zijn invloed hebben op de ondergrond.

Figuur 4 Geplande werken geprojecteerd op het kadasterplan (bron: geopunt.be en initiatiefnemer).

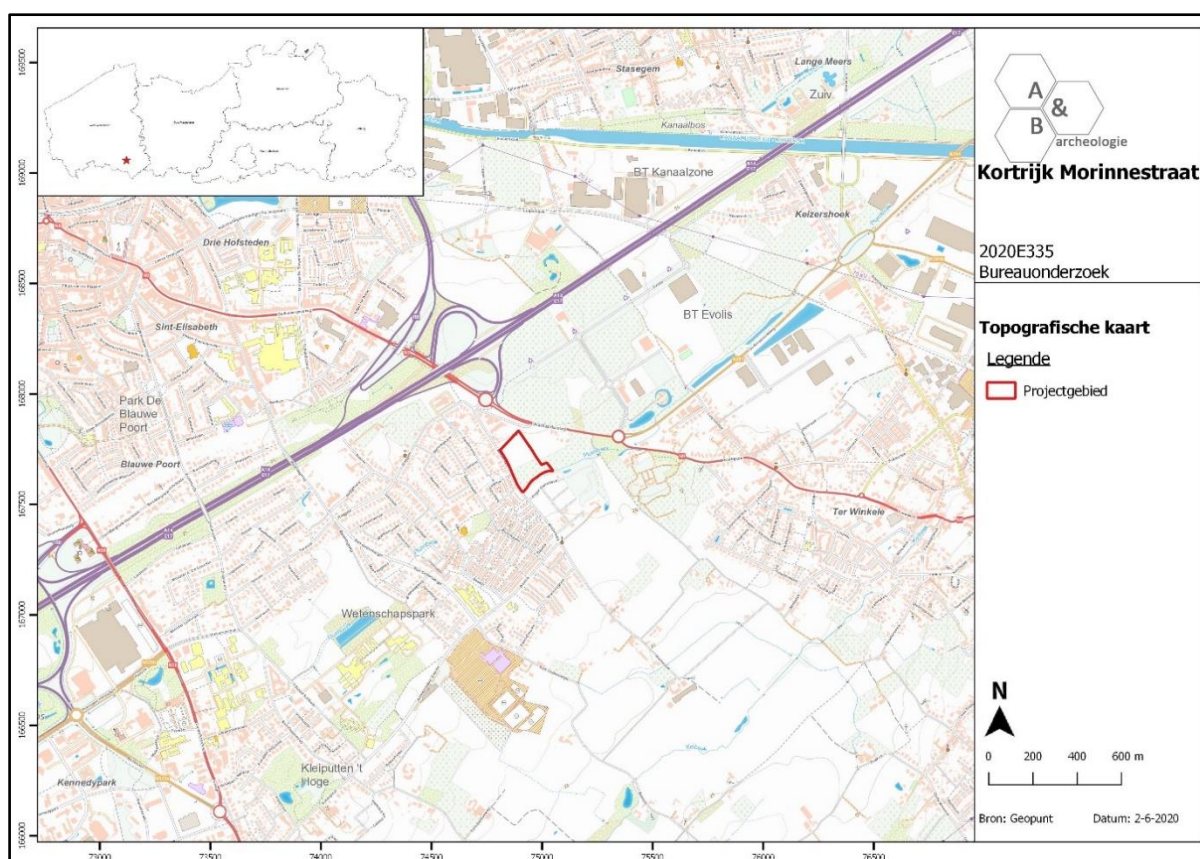

Figuur 5 Uitsnede uit het ontwerpplan (bron: initiatiefnemer).

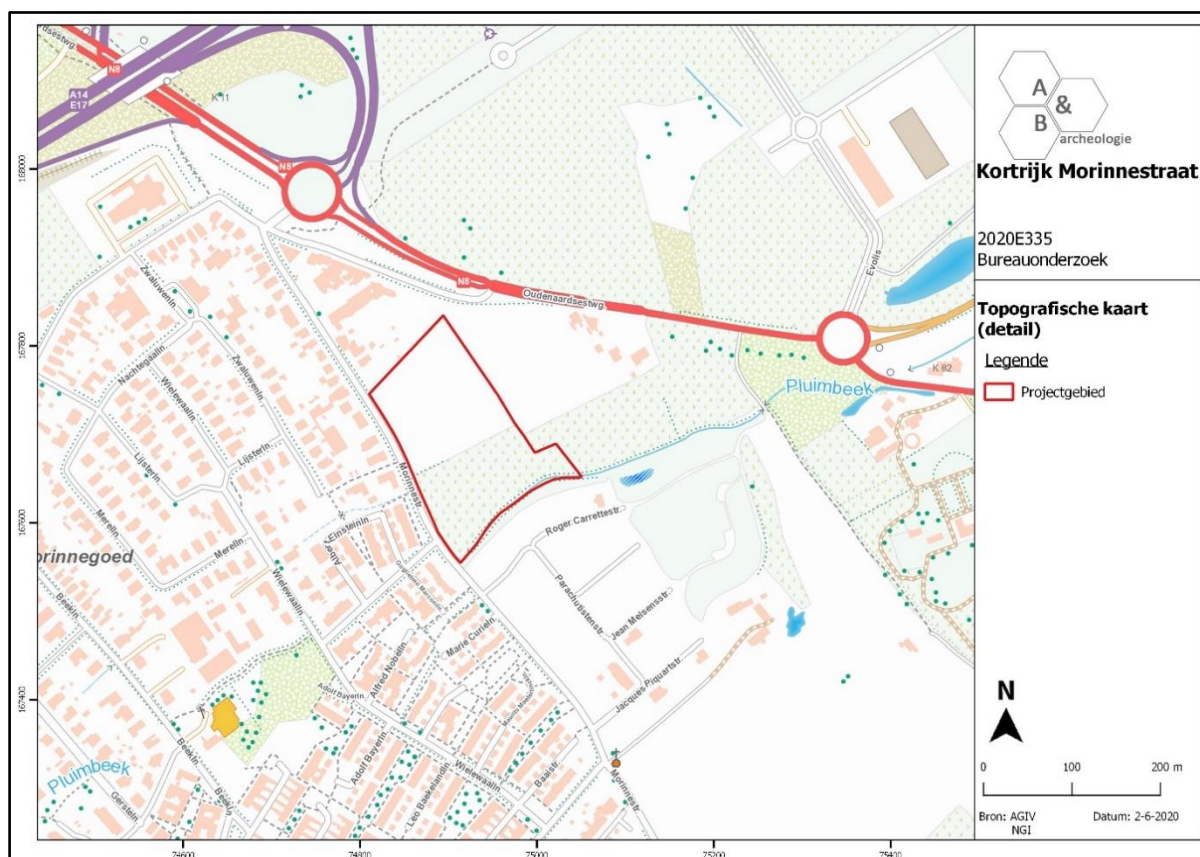
2.3. Landschappelijke ligging

2.3.1. Topografische situering

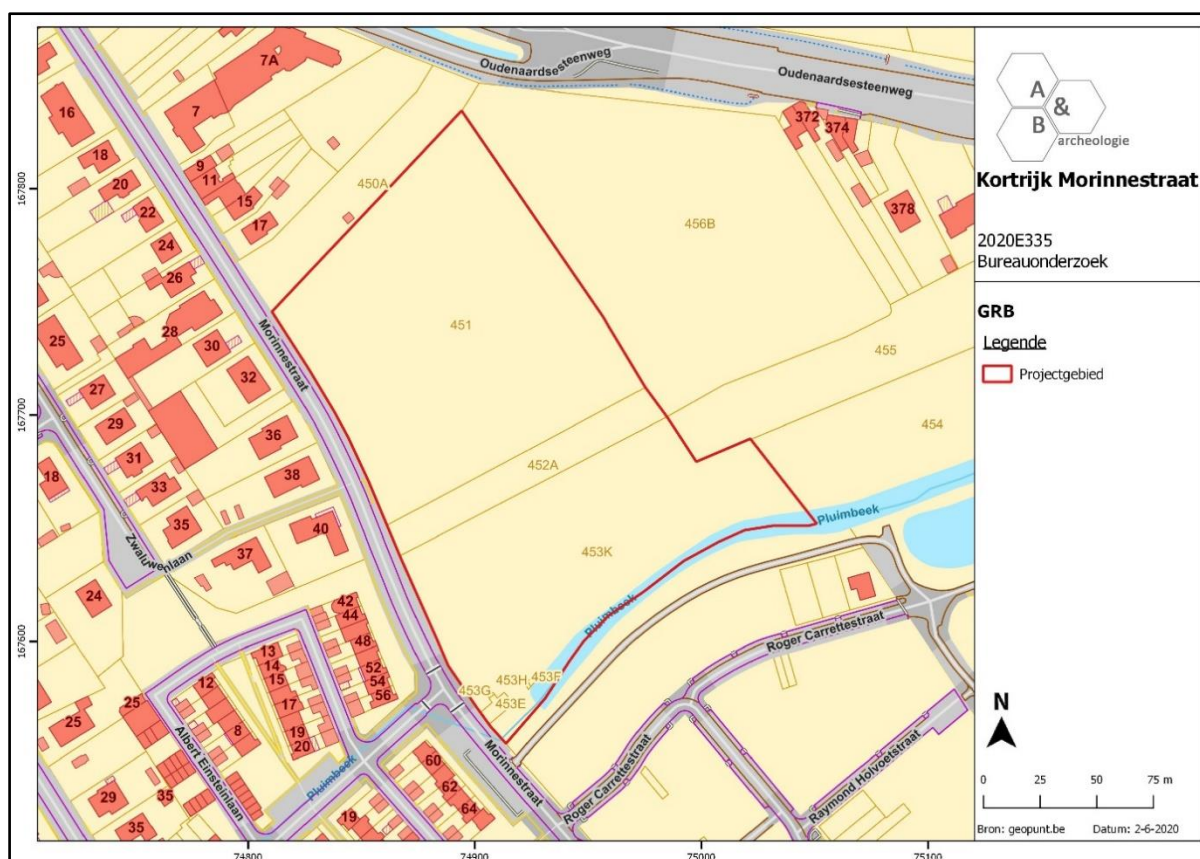
Het projectgebied bevindt zich op ruime afstand ten zuidoosten van de stadskern van Kortrijk, een stad in het zuidoosten van de provincie West-Vlaanderen. De kern van Zwevegem, een buurgemeente van Kortrijk, bevindt zich meer dan 2km ten oosten van het terrein. Het grondgebied van Kortrijk wordt van noordoost naar zuidwest doorsneden door de E17 autosnelweg; deze E17 en diens afrittencomplex Kortrijk-Oost/Zwevegem bevinden zich iets ten noorden van het plangebied; ten noordoosten is de verbindingsweg tussen deze afrit en de kern van Zwevegem gelegen (onderdeel van de N8), met aan de overzijde ervan het bedrijventerrein Evolis. Ten westen van de Morinnestraat is een woonwijk gelegen. De laatste jaren worden ook de landbouwgronden tussen de Morinnestraat en de N8 omgevormd tot woonwijken: zo is er een recente verkaveling net ten zuiden van het plangebied, en ook de ontwikkeling van het plangebied kadert in deze uitbreiding van de woonzone ten zuidoosten van Kortrijk. Op de bodemgebruikskaart van 2001 staat het gebied grotendeels aangeduid als 'Akkerbouw' met een deeltje 'Weiland in het zuiden, wat min of meer overeenkomt met het huidige gebruik.

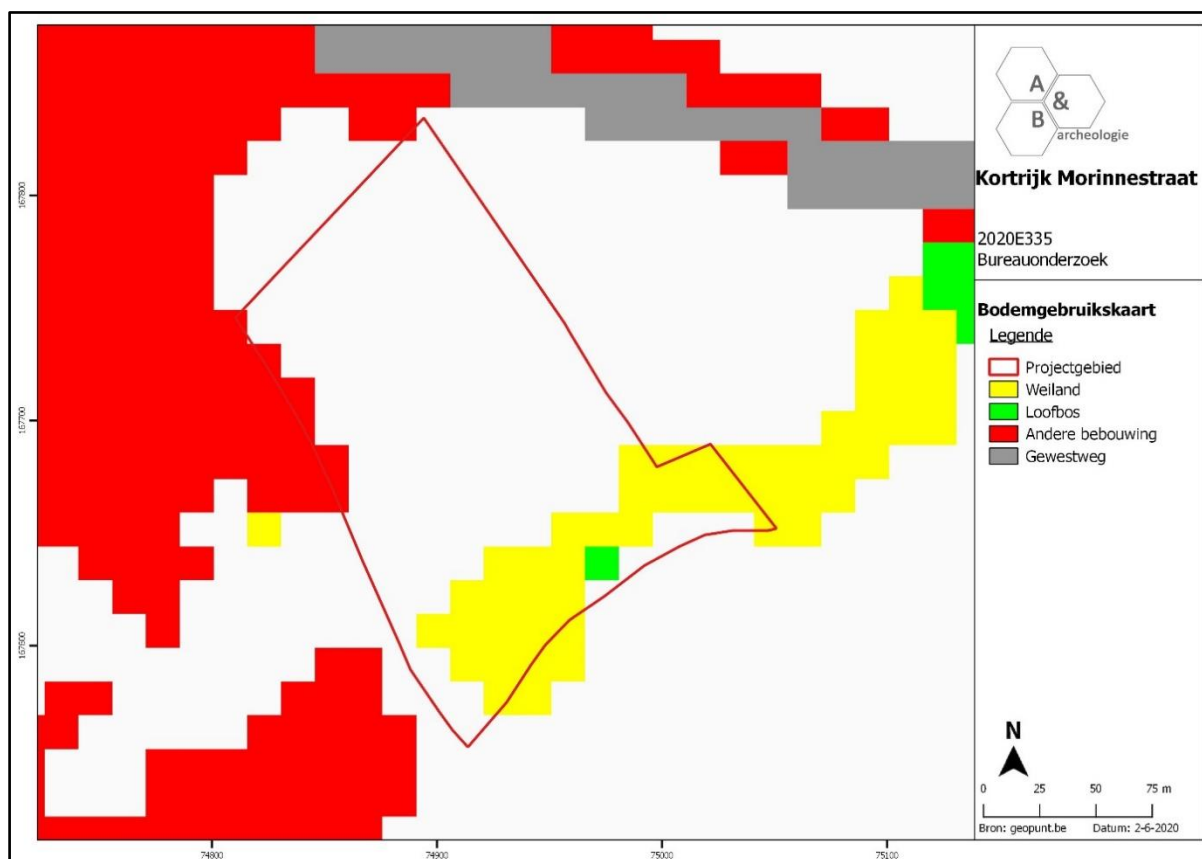
Figuur 6 Zicht op de topografische kaart met aanduiding van het plangebied (bron: NGI).

Figuur 7 Detailopname van de topografische kaart met aanduiding van het plangebied (bron: NGI).

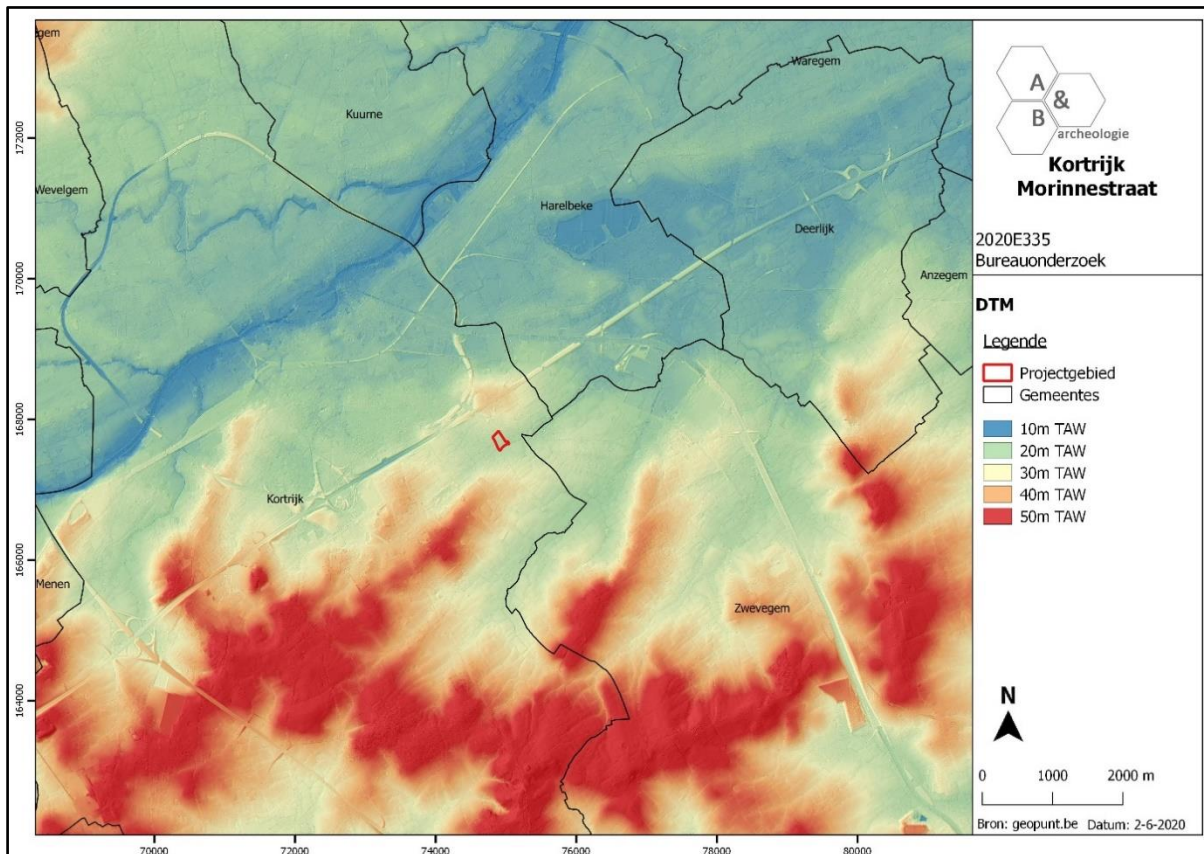
Figuur 8 Zicht op het kadasterplan (bron: geopunt.be).

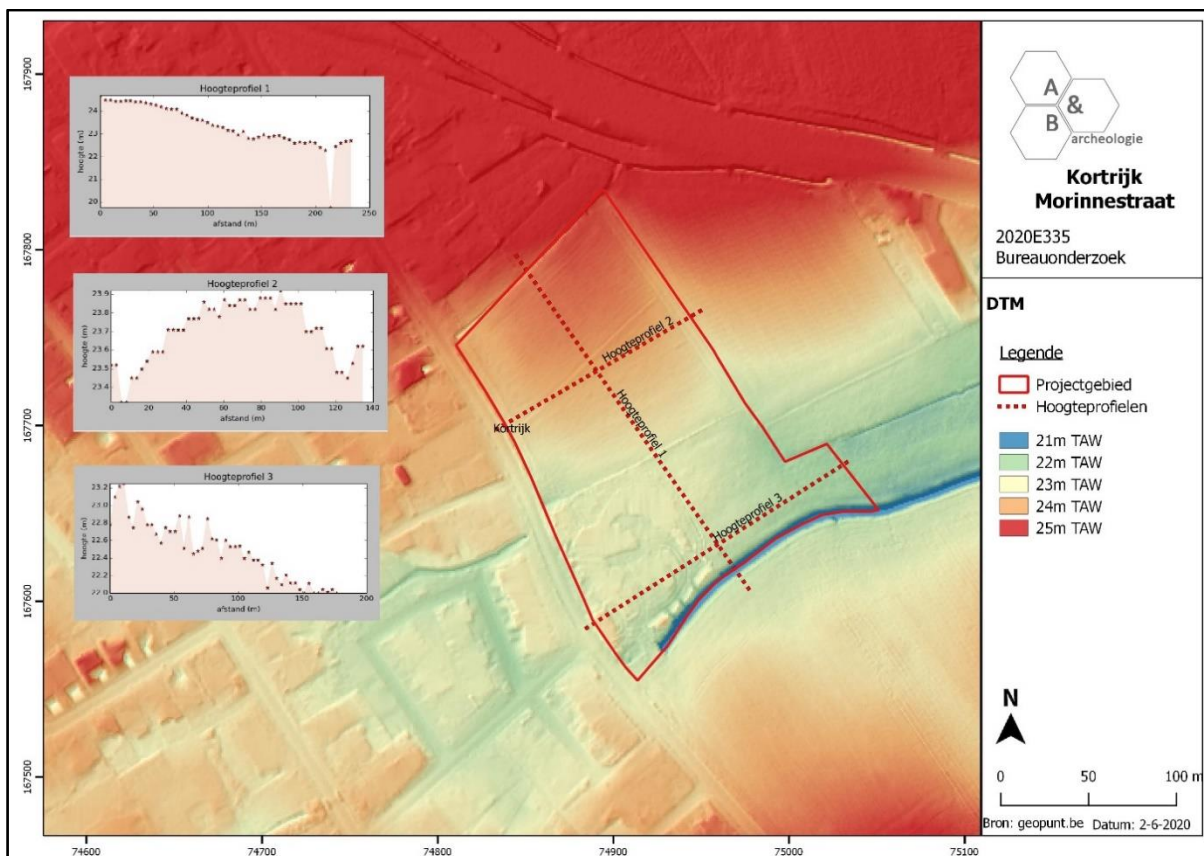
Figuur 9 Zicht op de bodemgebruiksk kaart met aanduiding van het plangebied (bron: geopunt.be).

2.3.2. Landschappelijke situering

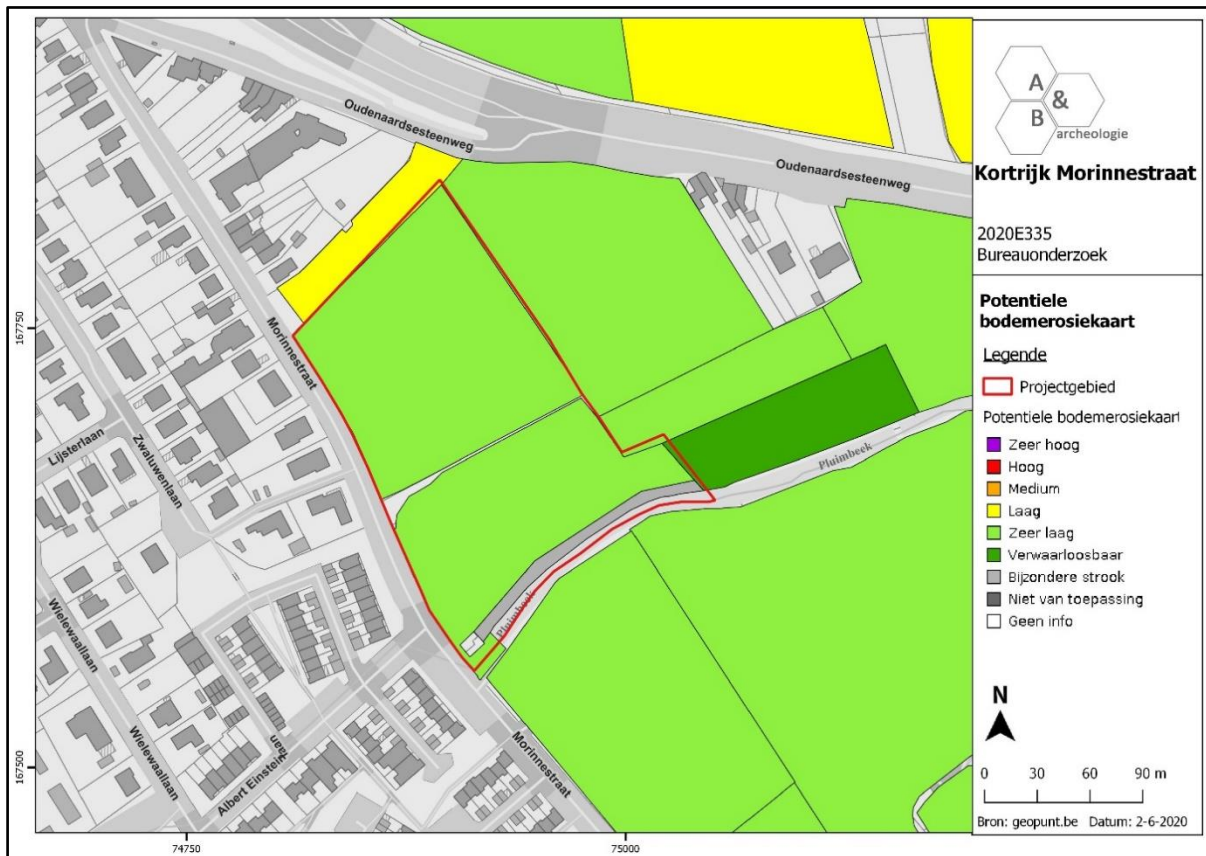
Het plangebied is te situeren net ten noorden van een heuvelrug met diverse toppen en uitlopers die zich ten zuiden van Kortrijk uitstrekt van west naar oost; vervolgens daalt het maaiveld geleidelijk naar de vallei van de Leie in het noorden. Hoewel het terrein dus niet op de heuvelrug is gelegen, is er een duidelijke daling van het terrein merkbaar van noordwest (+24,50m TAW) naar zuidoost (+22,50m TAW). Het helt dus duidelijk af naar de Pluimbeek. In het zuidwestelijke deel van het plangebied zijn er op het detail van het digitale hoogtemodel een aantal opvallende hogere en lagere deelzones te zien, vermoedelijk ten gevolge van menselijke invloed. Het plangebied wordt op de potentiële bodemerosiekaart lichtgroen ingekleurd (= zeer lage erosiegraad).

Figuur 10 Zicht op het Digitaal Hoogtemodel (bron: geopunt.be).

Figuur 11 Zicht op het Digitaal Hoogtemodel, op siteniveau (bron: geopunt.be).

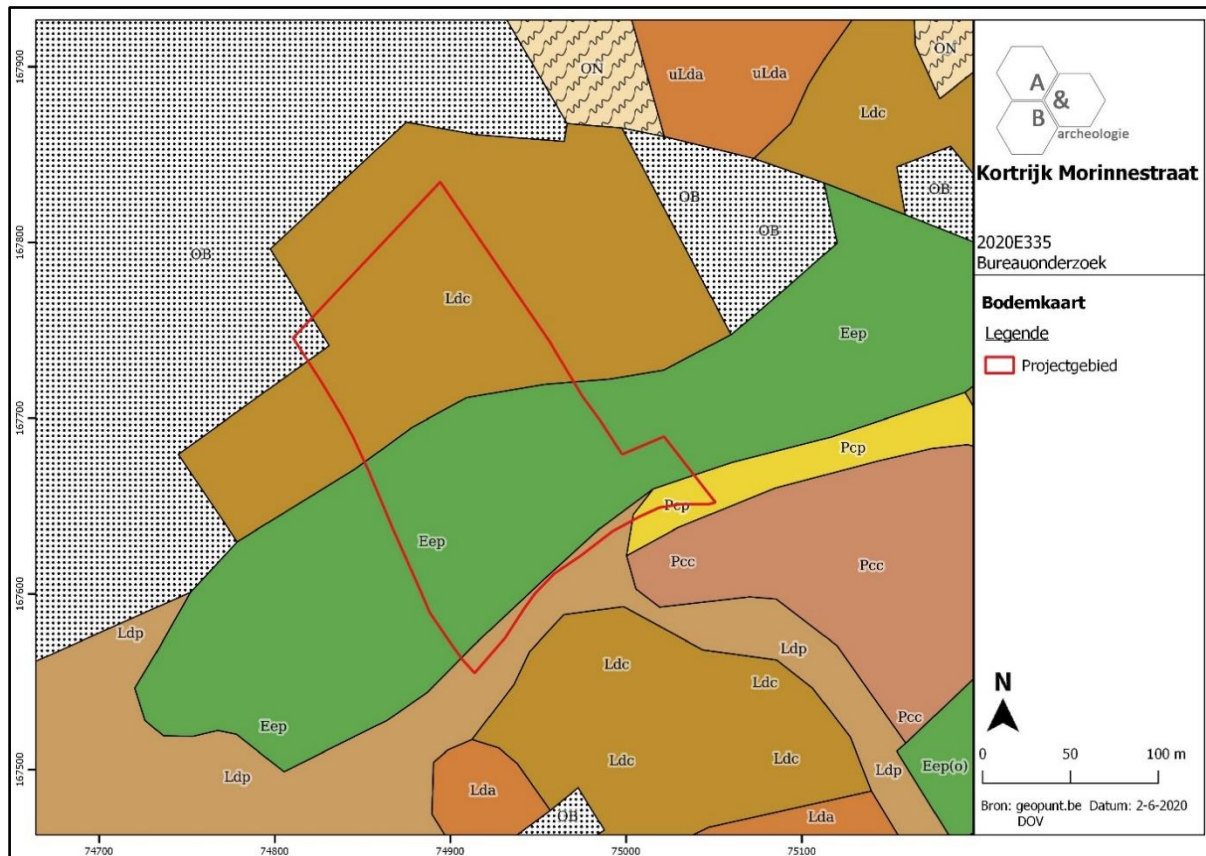
Figuur 12 Zicht op de Potentiële bodemerosiekaart (bron: geopunt.be).

2.3.3. Bodemkundige situering

Op de bodemkaart worden hoofdzakelijk 2 bodemsoorten gekarteerd ter hoogte van het plangebied: Ldc in het noorden en Eep in het zuiden.

- Ldc: matig natte zandleembodem met sterk gevlekte, verbrokkelde textuur B horizont. Het zijn matig natte, matig gleyige zandleemgronden met donker grijsbruine bouwvoor. Onder de Ap komt een bleekbruin uitgeloopte horizont voor die aan de contactzone met de textuur B zwakke roestverschijnselen vertoont. De textuur B is verbrokkeld, sterk gevlekt en door oxydo-reductieverschijnselen met bruinrode en grijze vlekken doorweven. Soms wordt het materiaal zwaarder of zandiger in de diepte. Heel dikwijls komt op wisselende diepte het Tertiair substraat voor. Boven het klei- of klei-zandsubstraat komt veelal een roestige band voor ten gevolge van het stagnerend water. Roestverschijnselen beginnen globaal in het bovenste deel van de textuur B. Deze bodems zijn te nat in de winter, blijven lang fris in de lente en zijn algemeen goed vochthoudend in de zomer.
- Eep: sterk gleyige kleibodem zonder profiel. De humeuze bovengrond is donker grijsbruin en sterk humeus met veel roest. De blauwgrijze reductiehorizont begint vanaf de diepte van 100cm. Deze gronden zijn veel te nat en soms tijdelijk overstroomd in de winter; goed vochthoudend in de zomer.

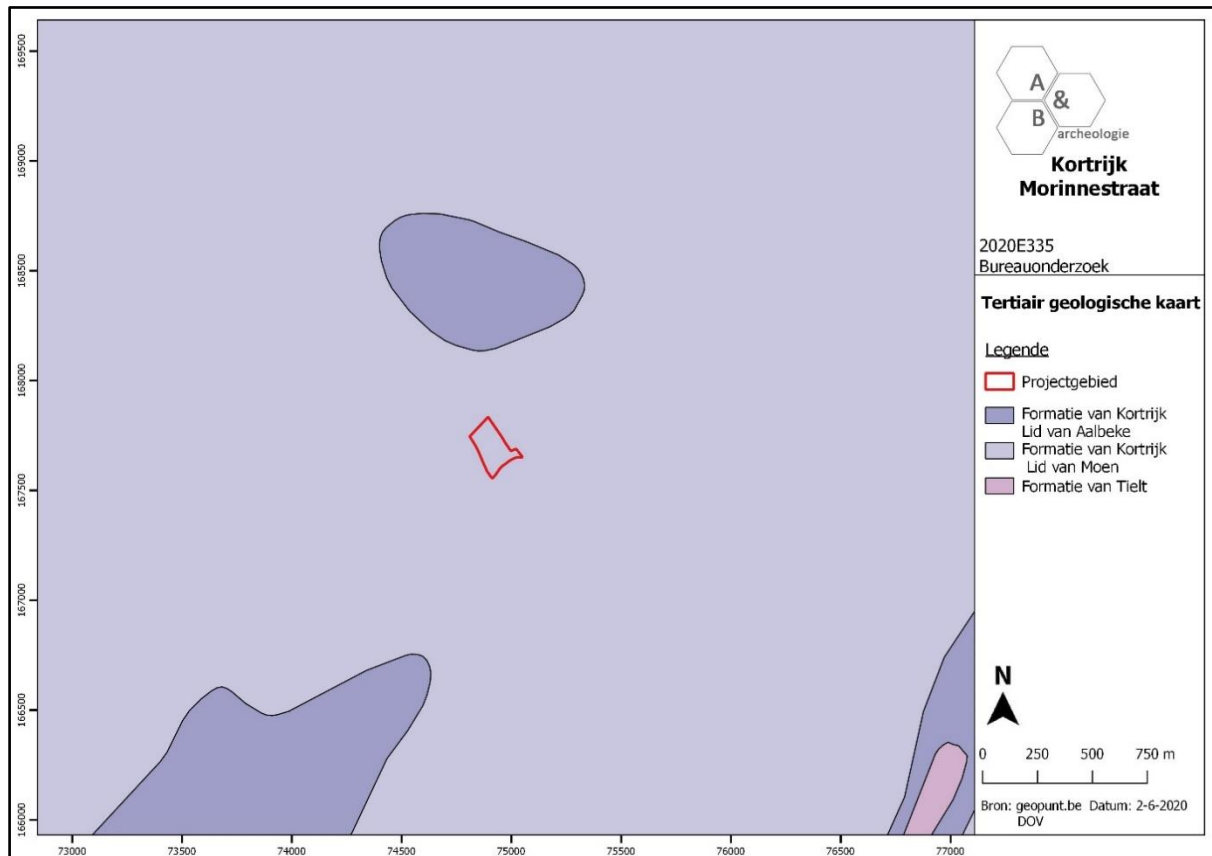
Deze classificatie wordt gereflecteerd in het bodemgebruik: akker in het noorden, grasland in het zuiden.

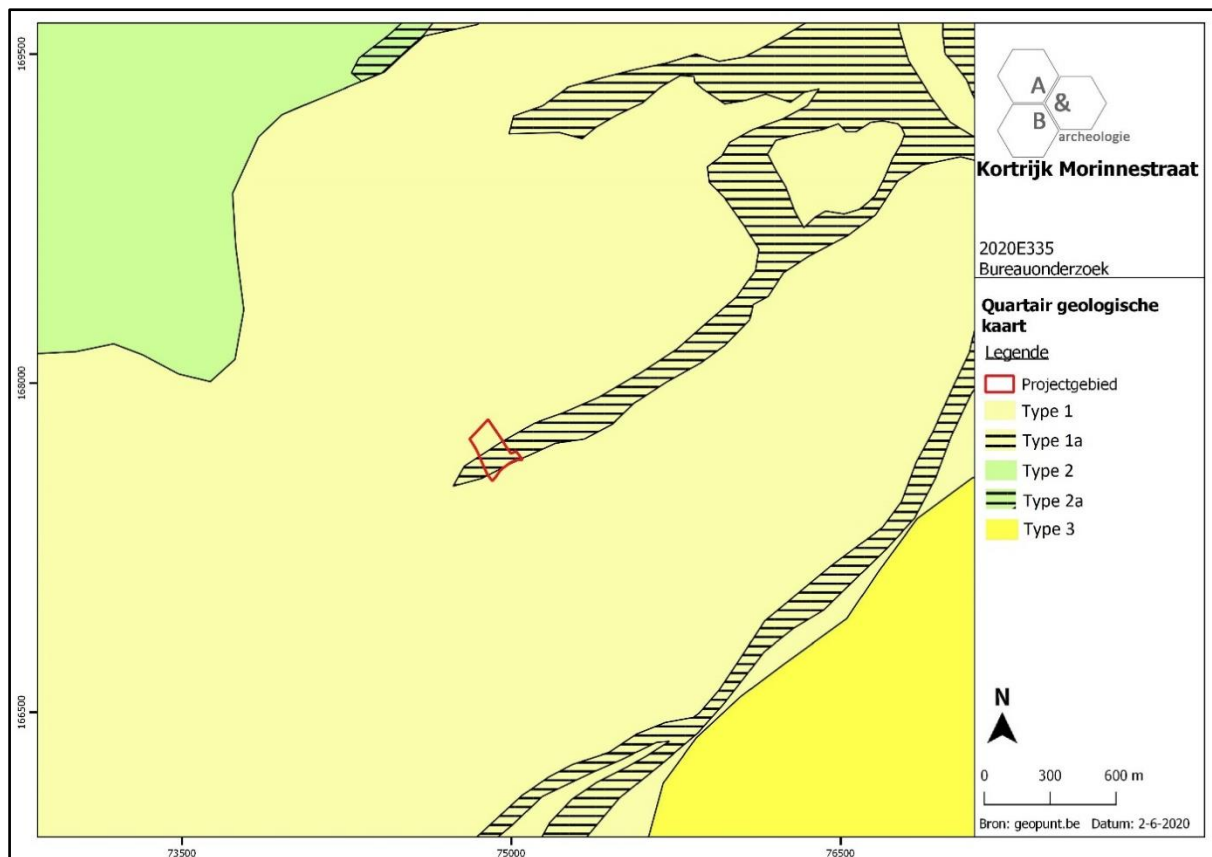
Figuur 13 Zicht op de bodemkaart (bron: DOV).

2.3.4. Geologische situering

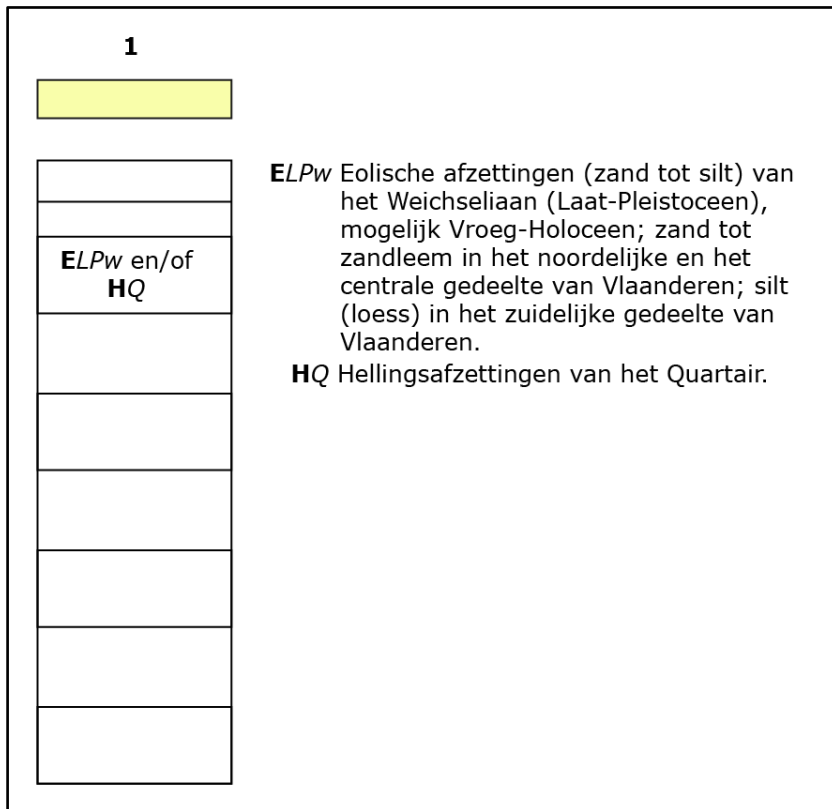
De tertiaire opbouw ter hoogte van het plangebied bestaat uit de Formatie van Kortrijk, Lid van Moen: grijze klei tot silt, kleihoudend, kleilagen; Nummulites planulatus. De Quartair geologische kaart geeft aan dat het plangebied bestaat uit het type 1 in het noorden (geen Holocene en/of Tardiglaciale afzettingen bovenop de Pleistocene sequentie (1)) en type 1a in het zuiden (Holocene en/of Tardiglaciale fluviatiele afzettingen (a) bovenop de Pleistocene sequentie (1)). De geomorfologische kaart voor deze streek is niet voorhanden en kan dus niet worden afgebeeld.

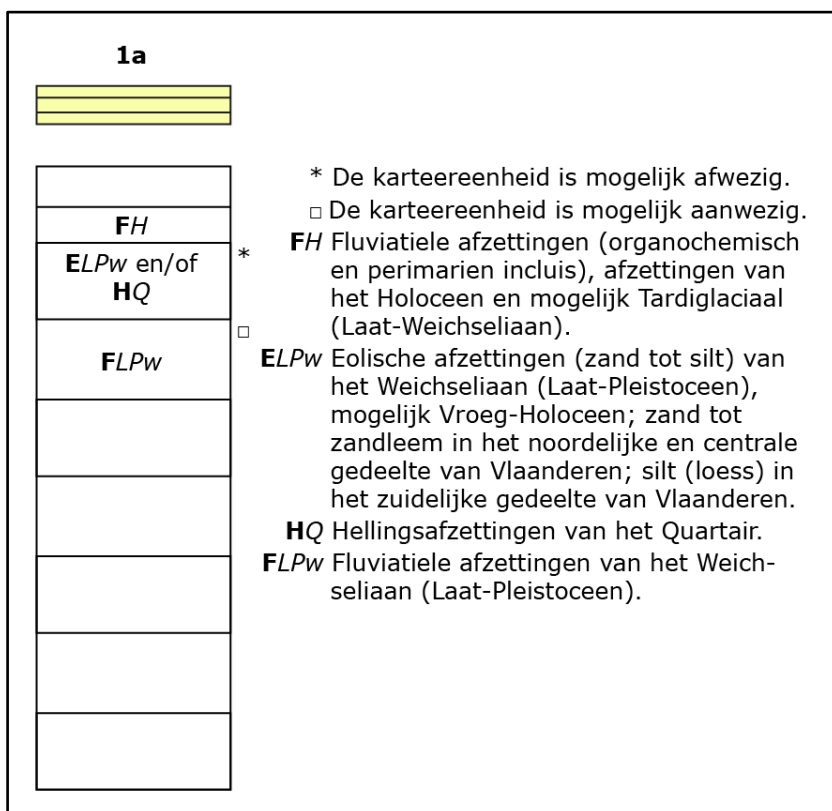
Figuur 14 Uitsnede uit de Tertiair Geologische Kaart (bron: geopunt.be).

Figuur 15 Uitsnede uit de Quartair Geologische Kaart (bron: geopunt.be).

Figuur 16 Uitleg bij de Quartair Geologische Kaart (bron: geopunt.be).

Figuur 17 Uitleg bij de Quartair Geologische Kaart (bron: geopunt.be).

2.4. Historische situering

Het plangebied is gelegen in een eertijds landelijke omgeving, zeer ver verwijderd van de dichtstbijzijnde kernen: Kortrijk in het noordwesten (2,5km), Zwevegem in het oosten (meer dan 2km) en Bellegem in het zuidwesten (4,5km). Een historisch overzicht van deze kernen is weinig relevant voor het plangebied, voor de historische situering kan beter afgegaan worden op de historische kaarten die vanaf midden 18de eeuw betrouwbaar zijn voor het plangebied.

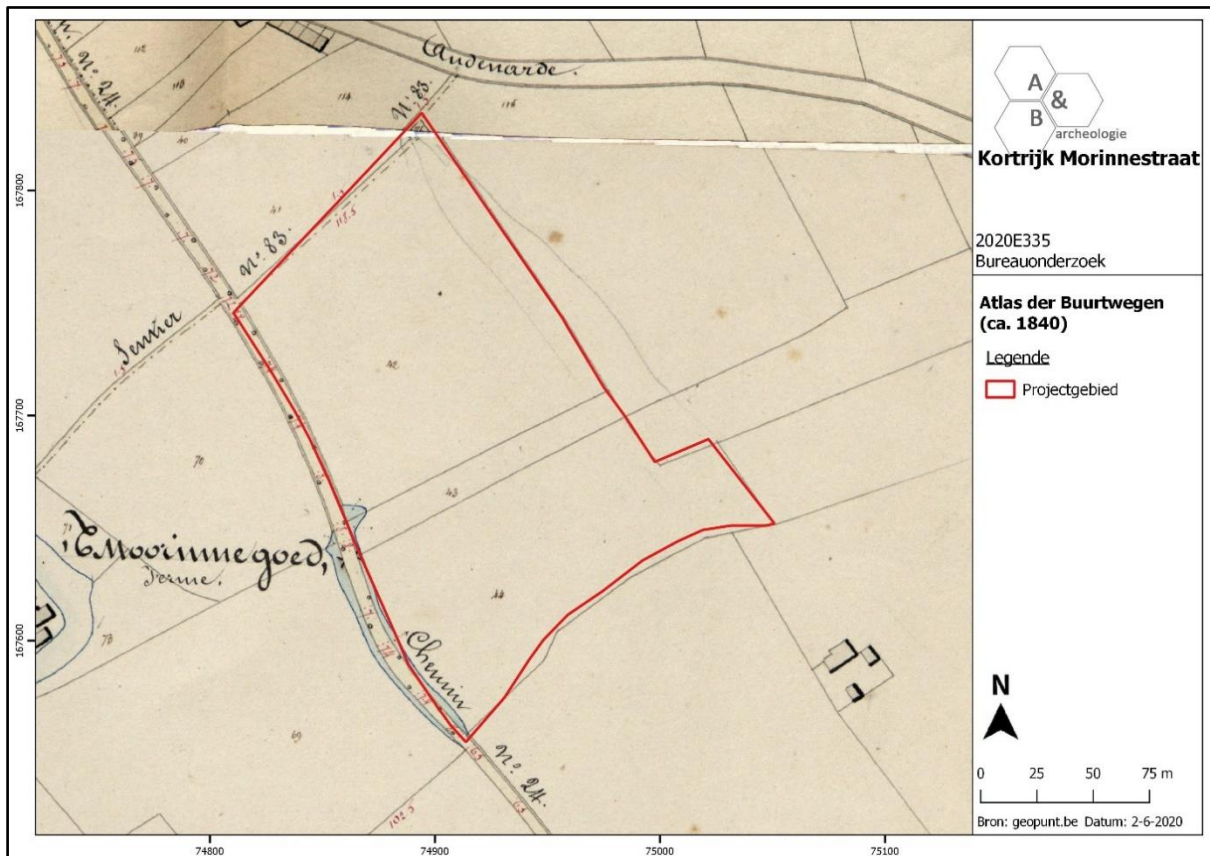
Op de Villaretkaart uit 1745-1748 is de Morinnestraat duidelijk herkenbaar, alsook de huidige N8 ten oosten van het terrein. Het plangebied is onbebouwd, en de huidige situatie van het terrein is dan reeds afleesbaar: landbouwgrond in het noorden, en de vallei van de Pluimbeek met natte graslanden in het zuiden. Ten noorden is een bosje aanwezig. De omgeving van het plangebied is duidelijk heel erg landelijk, met verspreide bebouwing en enkele grotere omwalde hoeves (waaronder een site iets ten westen van het plangebied). De Ferrariskaart (ca. 1777) lijkt minder accuraat: het terrein is onbebouwd, is grotendeels in gebruik als akkerland en deels als bos, maar de vallei van de Pluimbeek en de beek zelf worden niet aangeduid. Ook op de Atlas der Buurtwegen (ca. 1840) wordt de beek niet aangeduid, op de iets jongere Vandermaelenkaart dan weer wel. Op deze laatste kaart wordt de loop van de beek echter centraal op het terrein gesitueerd, ter hoogte van de bestaande centrale bomenrij en het smalle perceel. Op deze 19de-eeuwse kaarten wordt de site met walgracht ten westen aangeduid als het Moorinnegoed. Op de topografische kaarten van tweede helft 19de-begin 20ste eeuw wordt in het zuiden van het terrein een drassige zone aangeduid; dit komt overeen met de vallei van Pluimbeek, de beek zelf wordt echter niet aangeduid. Pas op de topografische kaart van 1960 is deze te zien, de Pluimbeek wordt aangeduid op zijn huidige locatie. Het ontbreken van de beek op vele kaarten en de andere ligging op de Vandermaelenkaart, laten toe te vermoeden dat de beek ergens tussen midden 19de en midden 20ste eeuw iets naar het zuiden is verlegd, en dat deze beek eigenlijk van minder belang was in enkele periodes van de 18de, 19de en 20ste eeuw. In 1960 en op de luchtfoto van 1971 is het Morinnegoed nog aanwezig in het landschap, maar door de ontwikkeling van de zgn. Morinnewijk verdwijnt deze historische hoeve iets later uit het straatbeeld. Op de luchtfoto van 1971 is de tweedeling van het plangebied goed te zien: akker in het noorden, grasland in het zuiden. Wel lijkt het alsof er op dat moment grondwerken aan de gang zijn op het grasland. Deze tweedeling blijft tot op heden bestaan, op de luchtfoto van 2013-2015 zijn echter opnieuw grondwerken aan de gang in het zuidwestelijke deel van het plangebied. Mogelijk duiden de niveauverschillen op het digitale hoogtemodel (zie 2.3.2.) in deze zone op deze grondwerken. Op het noordelijke deel van het terrein lijken er sinds midden 18de eeuw geen grootschalige bodemverstoringen te hebben, deze zone was steeds onbebouwd en hoofdzakelijk in gebruik als akkerland (mogelijk deels bebost in de 18de eeuw).

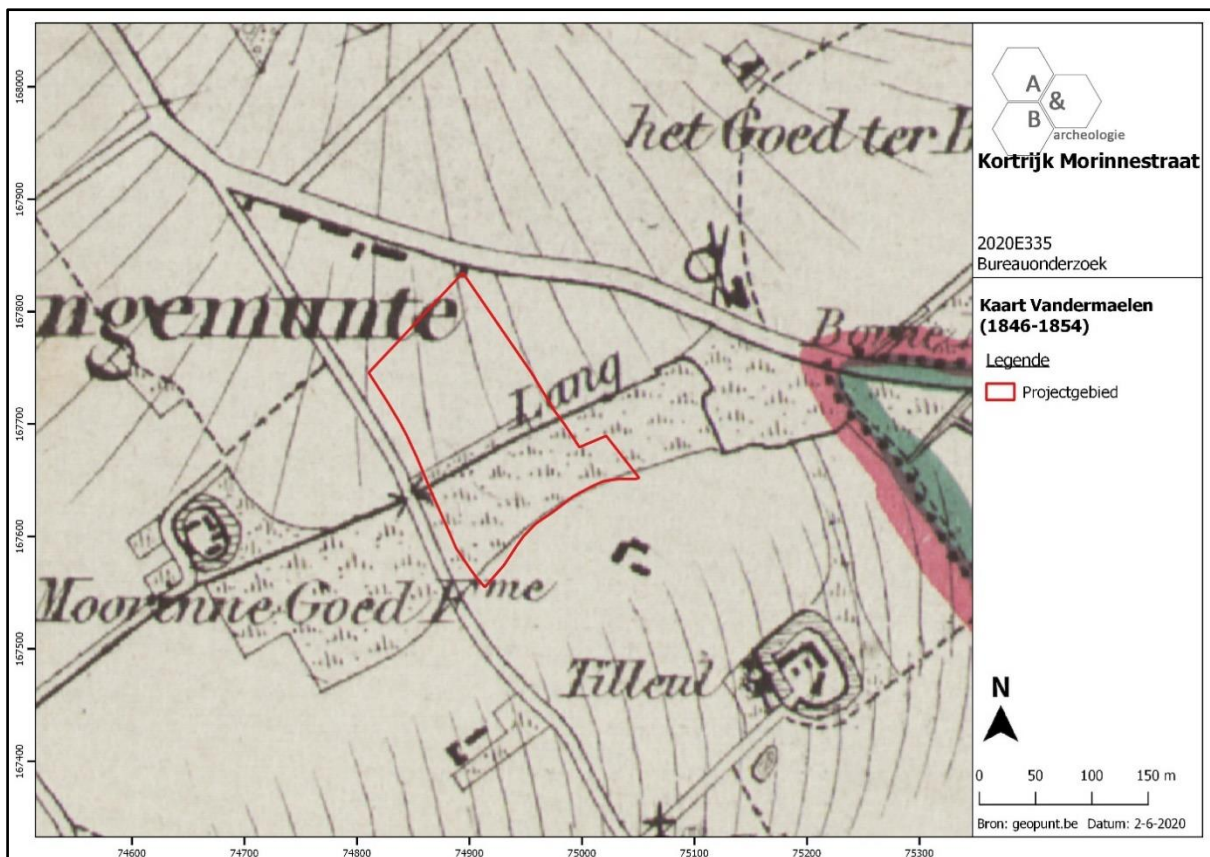
Figuur 18 Benaderende situering van het plangebied op de Villaretkaart (1745-1748) (bron: geopunt.be).

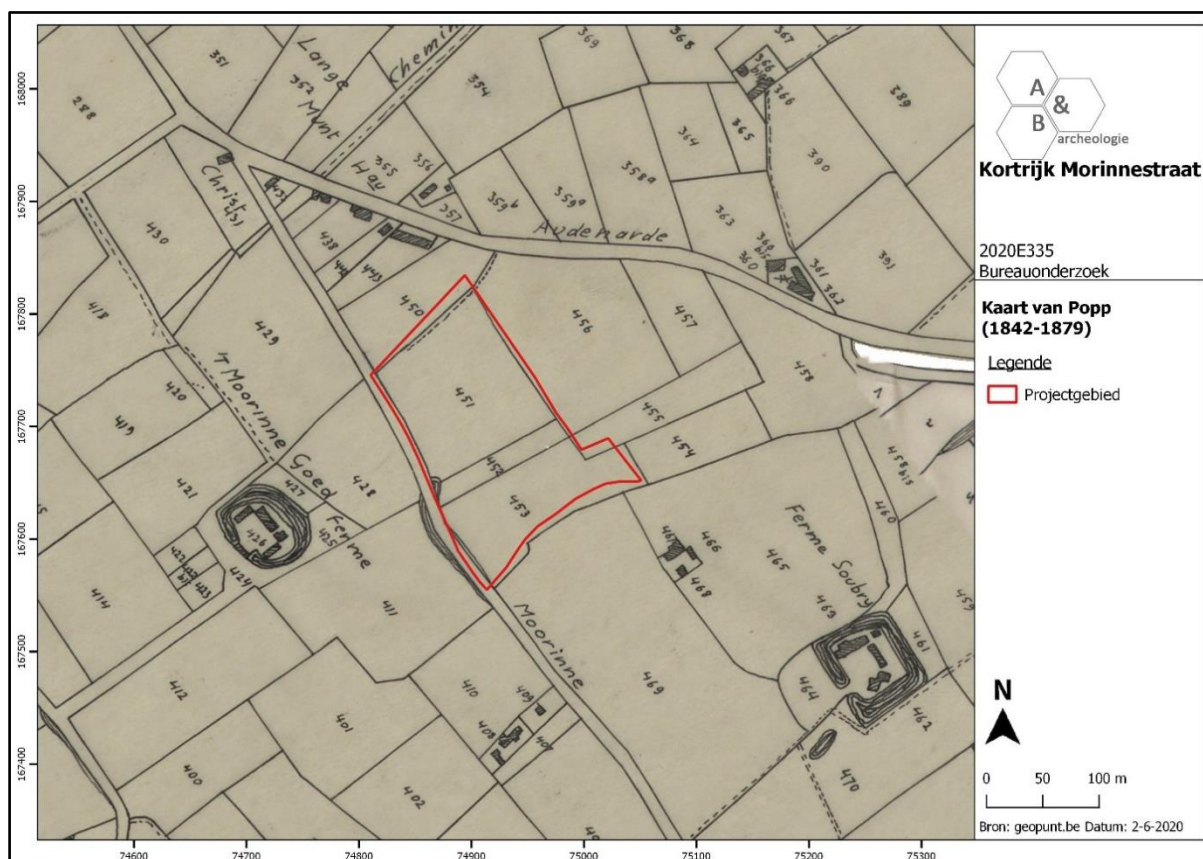
Figuur 19 Uitsnede uit de Ferrariskaart met aanduiding van het plangebied (bron: geopunt.be).

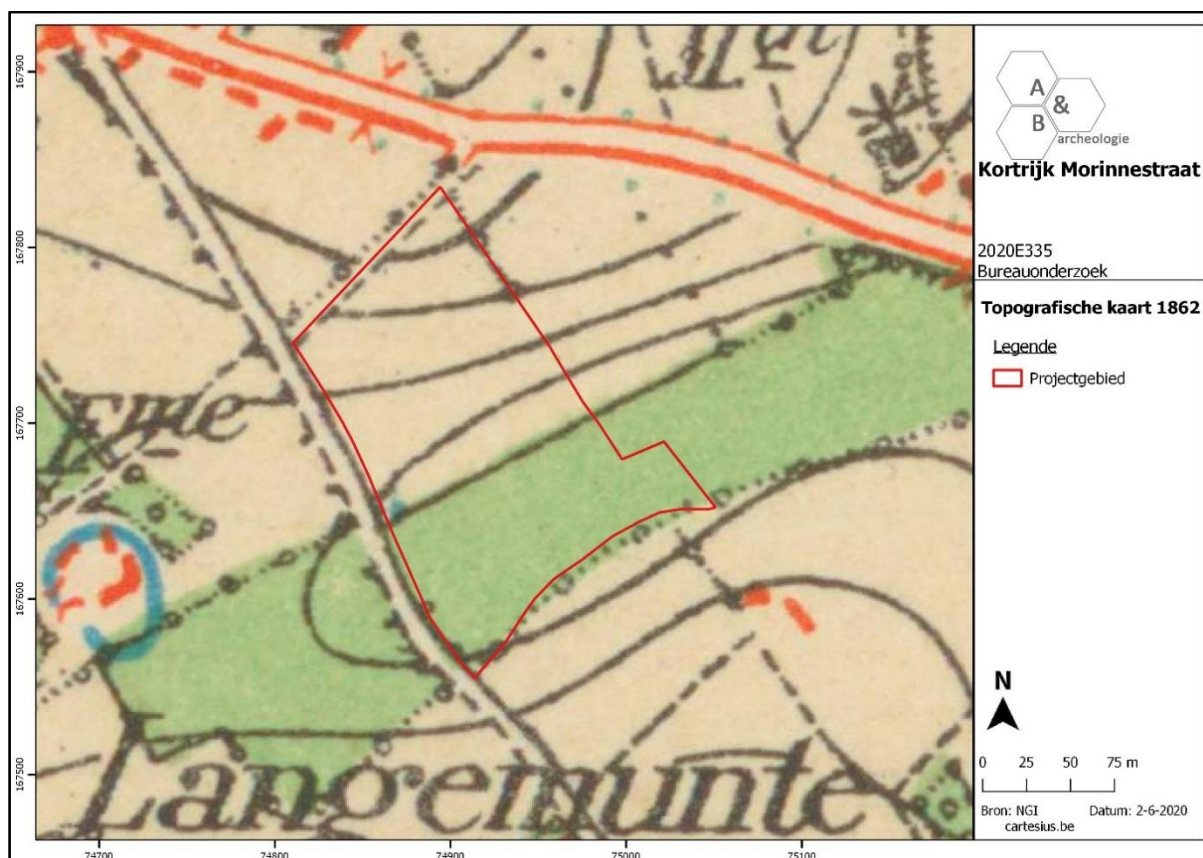
Figuur 20 Uitsnede uit de Atlas der Buurtwegen (bron: geopunt.be).

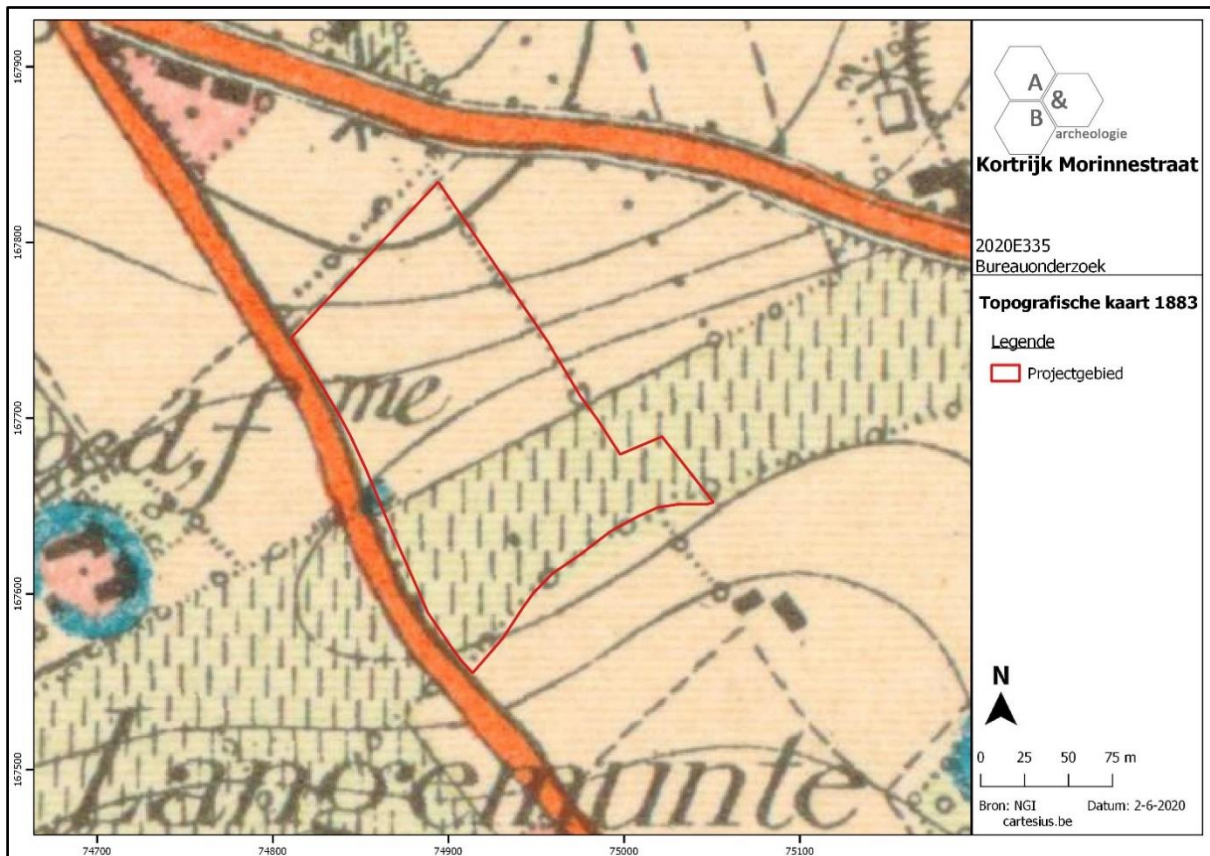
Figuur 21 Uitsnede uit de kaart van Vandermaelen (bron: geopunt.be).

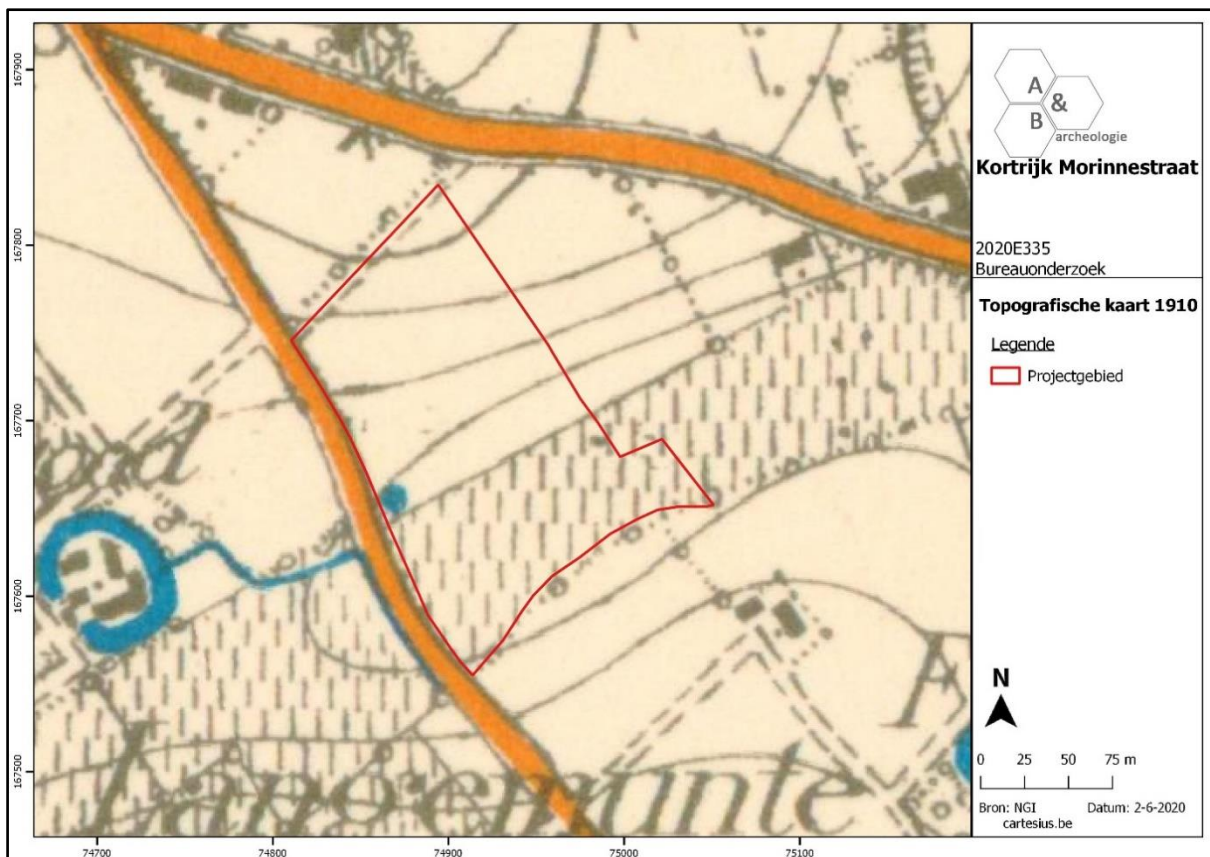
Figuur 22 Uitsnede uit de Poppkaart (bron: geopunt.be).

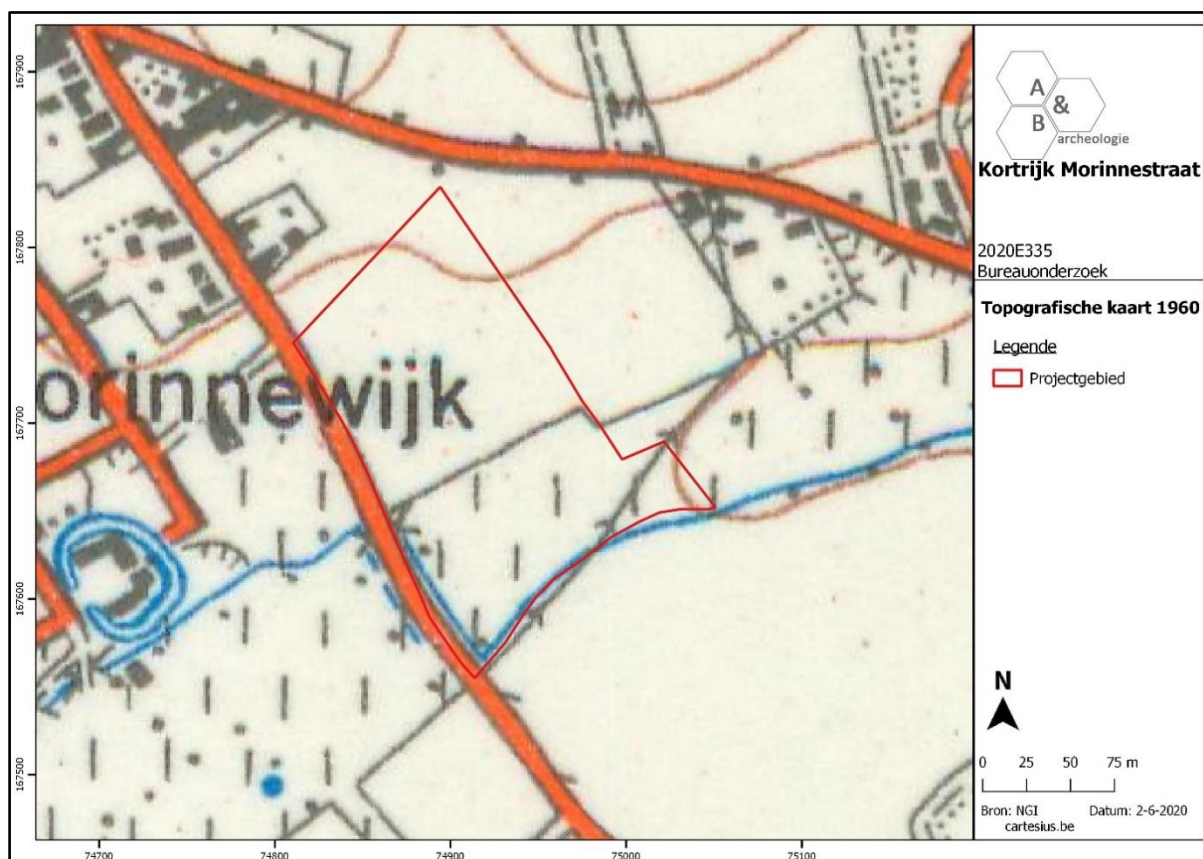
Figuur 23 Uitsnede uit de topografische kaart van 1862 (bron: cartesius.be en NGI).

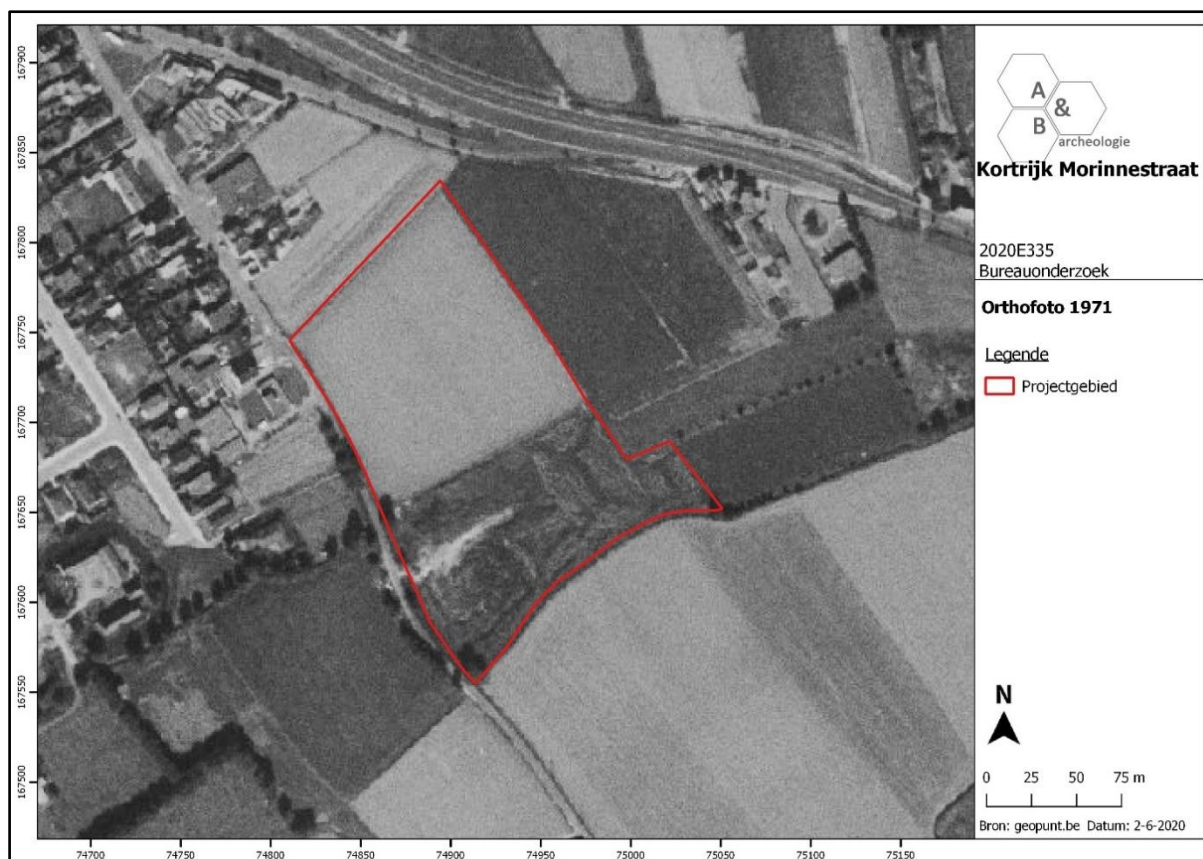
Figuur 24 Uitsnede uit de topografische kaart van 1883 (bron: cartesius.be en NGI).

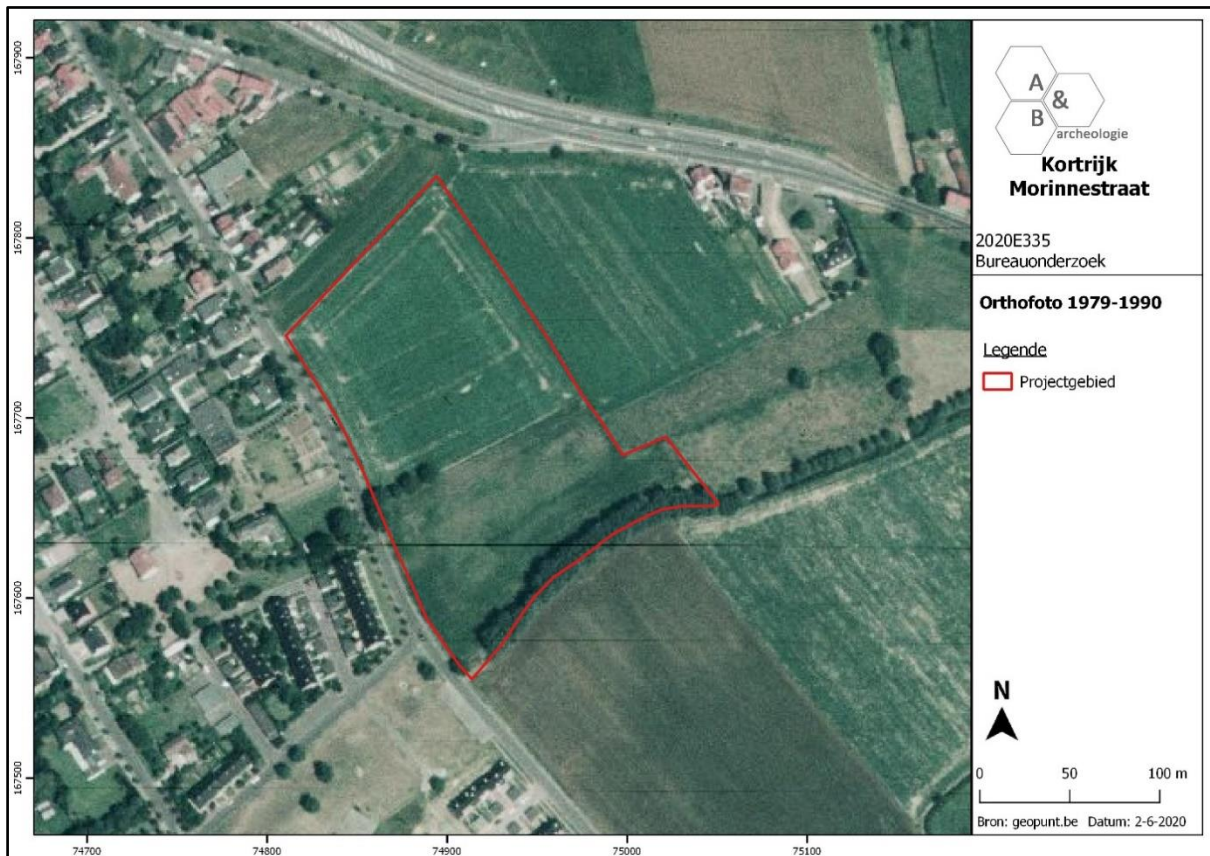
Figuur 25 Uitsnede uit de topografische kaart van 1910 (bron: cartesius.be en NGI).

Figuur 26 Uitsnede uit de topografische kaart van 1960 (bron: cartesius.be en NGI).

Figuur 27 Zicht op het plangebied op de luchtfoto van 1971 (bron: geopunt.be).

Figuur 28 Zicht op het plangebied op de luchtfoto van 1979-1990 (bron: geopunt.be).

Figuur 29 Zicht op het plangebied op de luchtfoto van 2000-2003 (bron: geopunt.be).

Figuur 30 Zicht op het plangebied op de luchtfoto van 2013-2015 (bron: geopunt.be).

2.5. Archeologische situering

Op archeologisch vlak is de kennis van deze regio de laatste 15 jaar aanzienlijk toegenomen. Archeologische onderzoeken aan weerszijden van de Pluimbeek hebben reeds meerdere sites opgeleverd, uit diverse archeologische periodes. In een straal van 1km rond het plangebied zijn op de Centrale Archeologische Inventaris dan ook meerdere archeologische sites aangeduid:

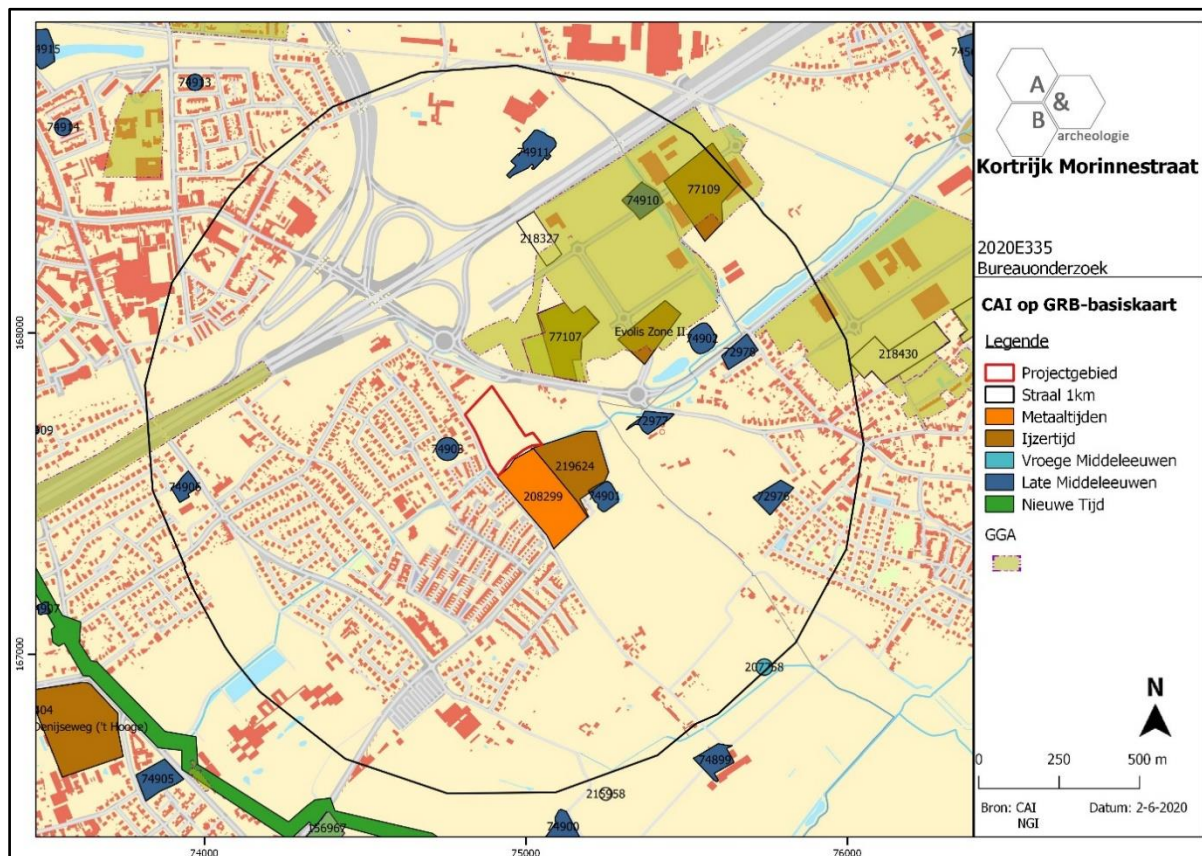
- Net ten zuiden van het plangebied, aan de overzijde van de Pluimbeek, werd bij een opgraving in 2015 een meerperiodensite aangetroffen: *“Op het onderzoeksterrein werd een groot aantal sporen geregistreerd, te dateren van de late ijzertijd tot de postmiddeleeuwen. De structuren uit de late ijzertijd tot vroeg-Romeinse periode betreffen bewoningssporen in de vorm van een standgreppelgebouw en spiekers. Er werden tevens enkele funerair/rituele structuren aangesneden bestaande uit twee vierkantsgreppels en een brandrestengraf. Enkele kleinere contexten leverden veel vondstmateriaal op. Middeleeuwse sporen betreffen twee vroegmiddeleeuwse afvalkuilen, een volmiddeleeuws hoofdgebouwen bijgebouw, een laatmiddeleeuwse afvalcontext en kleine enclosure en postmiddeleeuwse grachten. Ook uit de volle en late middeleeuwen werd een groot aantal grachten en greppels aangesneden, vermoedelijk met zowel een perceelsindelende als afwaterende functie. Drie grote kuilen tonen aan dat de gronden op en rond het onderzoeksterrein gebruikt zijn geweest voor de extractie van leem, en in een tweede fase van klei en organisch materiaal. Deze ontginningen vonden vermoedelijk plaats van de Romeinse tijd tot de middeleeuwen. Tot slot bevonden zich nog diverse ongedateerde sporen op het terrein, waaronder twee bijgebouwtjes.”*⁶ Het archeologisch niveau bevond zich 50 à 60cm onder het maaiveld. Er werden ook enkele lithische vondsten aangetroffen, maar telkens als losse vondst (intrusief in jongere contexten of als losse vondst bij het aanleggen van het vlak) en niet meer in situ. De opgraving werd voorafgegaan door een proefsleuvenonderzoek (CAI Locatie 208299), dat het archeologisch potentieel van het terrein aantoonde.
- CAI Locatie 219624, net ten noorden van het hierboven vermelde sleuvenonderzoek en nadien opgraving (en dus ook vlakbij het huidige plangebied), duidt op een terrein waar in 2016 bij een proefsleuvenonderzoek eveneens een meerperiodensite werd aangetroffen, met resultaten die aansluiten bij de opgraving net ten zuiden: uit de ijzertijd kwamen een groot aantal greppels met veel vondstmateriaal aan het licht, alsook verschillende paalsporen waarin enkele spiekers kunnen herkend worden, en een brandrestengraf. Ook werden enkele greppels en kuilen uit de nieuwe tijd aangesneden. Op deze locatie werd nadien een park ingericht; omdat het archeologische niveau niet werd bedreigd door deze werken, kon de archeologische site in situ behouden blijven en werd deze niet opgegraven.
- Het bedrijventerrein Evolis, te oosten van de N8, is aangeduid als een grote GGA-zone (Gebieden Geen Archeologie). In 2007 werd hier een grootschalig proefsleuvenonderzoek uitgevoerd, gevolgd door opgravingen van enkele deelzones.
 - o CAI Locatie 77107: diverse sporen en structuren uit de late ijzertijd: een landelijk heiligdom (vierkante ononderbroken ondiepe gracht (10 x 11m) met intentionele deposities, georiënteerd met de hoeken naar de windrichtingen); een enclosure

⁶ <https://oar.onroerenderfgoed.be/publicaties/ROEV/958/ROEV0958-001.pdf>; Deze site is nog niet opgenomen in de CAI.

(grachtensysteem van 78 x 89m, georiënteerd met de hoeken naar de windrichtingen) en de aanzet tot een tweede dergelijke enclosure; een mogelijk brandrestengraf; een landweg (enkel de oost-west lopende afwateringsgrachten werden aangetroffen, geen wegdek of karrensporen) waarop alle structuren lijken te zijn georiënteerd. Daarnaast was ook een klein erf met een rechthoekig omgrachte zone (minstens 2 fases) daterend uit de late middeleeuwen aanwezig. Opvallend is dat dit erf een sterk verband vertoont met de late-ijzertijd/vroeg-Romeinse enclos (herbruik van dezelfde hoek). Ook enkele kuilen, enkele concentraties paalsporen en een grote drassige zone (mogelijk een poel). Binnen de omgrachting werden 2 grote gebouwen met een gelijkaardige lay-out, afmetingen en oriëntering aangetroffen, en een zespalige spieker.

- CAI Locatie 77108: uit de late ijzertijd dateren een kuil met vrij veel aardewerk en een landweg met 2 afwateringsgreppels, uit de Romeinse tijd enkele grachten en een mogelijke spieker, uit de Karolingische periode een gracht die in de late middeleeuwen werd herbruikt, uit de late middeleeuwen een grachtensysteem dat mogelijk een rechthoekig arsenaal afbakent en enkele clusters paalsporen.
- CAI Locatie 77109: uit de late ijzertijd werd een grote, ronde structuur (geen waterput) aangetroffen, gevuld met houtskool, fragmenten technisch aardewerk, fragmenten handgevormd aardewerk. Uit de midden-Romeinse tijd dateert een landelijke nederzetting (waarschijnlijk woonplaats van één clan of familie), afgebakend door dubbel grachtensysteem, mogelijk in tweede fase verlegd met andere oriëntatie, met een poel, een waterput (vierkante doorsnede), paalsporen en enkele kuilsporen. Eén van de paalspoorconcentraties vormt een plattegrond van een klein gebouwtje/schuur; een tweede concentratie in het noordoosten van het terrein vormt een plattegrond van een groot gebouw mogelijk met versteviging rond. Uit de late middeleeuwen dateren enkele brede, diepe grachten.
- CAI Locatie 74910: een van oorsprong laatmiddeleeuwse hoeve, Te Coraele Goed, waarvan bij het proefsleuvenonderzoek resten werden aangetroffen: muurwerk, een stukje kasseiweg, walgracht.
- Aansluitend bij de onderzoeken uit 2007 op de Evolis-site werd in 2017 aan de westzijde van het bedrijventerrein een proefsleuvenonderzoek uitgevoerd op CAI Locatie 218327 waarbij een dubbel greppelsysteem en paalkuilen werden aangetroffen die deel uitmaken van (vermoedelijk) het hoofdgebouw, en twee tot drie bijgebouwen. Het geheel werd gedateerd in de ijzertijd. Het is onduidelijk of deze site ondertussen verder is opgegraven.
- De bovenvermelde sites op het Evolis-terrein bevinden zich ten noorden van de Pluimbeek. Iets verder naar het oosten en iets ten zuiden van de Pluimbeek werd bij een proefsleuvenonderzoek een laat-Romeins brandrestengraf aangetroffen (CAI Locaties 218331 en 218430). Er werd geen opgraving geadviseerd omdat dit het enige relevante archeologische spoor was.
- Daarnaast zijn in de omgeving van het plangebied een aantal laatmiddeleeuwse sites met walgracht gekend uit archivalische bronnen: het Morinnegoed (CAI Locatie 74903), iets ten westen van het plangebied; de hoeve Soubry (CAI Locatie 74901) iets ten zuidoosten, het Goed te Cattebeke (CAI Locatie 74902) ten oosten met er vlakbij, net aan de andere oever van de Pluimbeek, een tweede site met walgracht (CAI Locatie 72978)

Uit dit archeologisch overzicht blijkt duidelijk het hoge archeologische potentieel van de regio. De hoge concentratie van sites ten zuiden en oosten van het plangebied uit de late ijzertijd, de Romeinse periode en de middeleeuwen duiden er op dat de Plumbeek en de gronden aan weerszijden ervan aantrekkelijk waren voor menselijke aanwezigheid vanaf de latere metaaltijden. Ondanks de vele archeologische onderzoeken werden oudere archeologische sporen nog niet aangetroffen, ook in situ bewaarde steentijdsites werden niet geattesteerd.

3. Synthese

3.1. Archeologisch verwachtingspatroon

Op basis van het bureauonderzoek kan volgend verwachtingspatroon vooropgesteld worden:

- Het plangebied was steeds gelegen in landelijk gebied op ruime afstand van de nabijgelegen kernen van Kortrijk, Zwevegem en Bellegem. Afgaande op de historische kaarten, waarbij de Villaretkaart uit 1745-1748 de oudste betrouwbare bron is, was de invulling van het plangebied op dat moment reeds gelijkaardig aan de huidige toestand: akker in het noordelijke deel, (nat) grasland in het zuidelijke deel langsheen de Pluimbeek. De Morinnestraat was op dat moment reeds aanwezig. Het terrein is sinds dan sowieso onbebouwd gebleven. De situatie van de Pluimbeek roept enkele vragen op: op de Ferrariskaart en enkele 19de- en 20ste-eeuwse kaarten wordt deze niet afgebeeld, en op de Vandermaelenkaart (midden 19de eeuw) wordt de loop van de beek centraal op het terrein gesitueerd, ter hoogte van de bestaande centrale bommenrij en het smalle perceel. Pas op de topografische kaart van 1960 wordt de Pluimbeek op zijn huidige locatie aangeduid. Het ontbreken van de beek op vele kaarten en de andere ligging op de Vandermaelenkaart, laten toe te vermoeden dat de beek ergens tussen midden 19de en midden 20ste eeuw iets naar het zuiden is verlegd, en dat deze beek eigenlijk van minder belang was in enkele periodes van de 18de, 19de en 20ste eeuw. Op de luchtfoto van 1971 is de tweedeling van het plangebied goed te zien: akker in het noorden, grasland in het zuiden. Wel lijkt het alsof er op dat moment grondwerken aan de gang zijn op het grasland. Deze tweedeling blijft tot op heden bestaan, op de luchtfoto van 2013-2015 zijn echter opnieuw grondwerken aan de gang in het zuidwestelijke deel van het plangebied. Op het noordelijke deel van het terrein lijken er sinds midden 18de eeuw geen grootschalige bodemverstoringen te hebben, deze zone was steeds onbebouwd en hoofdzakelijk in gebruik als akkerland (mogelijk deels bebost in de 18de eeuw).

- Het terrein is gelegen net ten noorden van een heuvelrug en helt van noord naar zuid geleidelijk af, naar de Pluimbeek die de zuidelijke grens van het terrein vormt. Het noordelijke deel van het plangebied is gekarteerd als een matig natte zandleembodem met sterk gevlekte, verbrokkelde textuur B horizon, het zuidelijke deel als een sterk gleyige kleibodem zonder profiel. Deze classificatie wordt gereflecteerd in het bodemgebruik: akker in het noorden, grasland in het zuiden.

- Op archeologisch vlak is de kennis van deze regio de laatste 15 jaar aanzienlijk toegenomen. Archeologische onderzoeken aan weerszijden van de Pluimbeek hebben reeds meerdere sites opgeleverd, uit diverse archeologische periodes. Net ten zuiden van het plangebied, aan de overzijde van de Pluimbeek, werd bij een opgraving in 2015 een meerperiodensite aangetroffen: uit de late ijzertijd tot vroeg-Romeinse periode dateren bewoningssporen in de vorm van een standgreppelgebouw en spiekers, en enkele funerair/rituele structuren zoals twee vierkantsgreppels en een brandrestengraf; middeleeuwse sporen betroffen twee vroegmiddeleeuwse afvalkuilen, een volmiddeleeuws hoofdgebouw en bijgebouw, een laatmiddeleeuwse afvalcontext en kleine enclosure en een groot aantal grachten en greppels. Drie grote kuilen tonen aan dat de gronden op en rond het onderzoeksterrein gebruikt zijn geweest voor de extractie van leem, en in een tweede fase van klei en organisch materiaal. Deze ontginningen vonden vermoedelijk plaats van de Romeinse

tijd tot de middeleeuwen. Het archeologisch niveau bevond zich 50 à 60cm onder het maaiveld. Op een terrein grenzend aan de oostzijde van deze opgraving werd bij een proefsleuvenonderzoek eveneens een meerperiodensite aangetroffen (o.a. uit de ijzertijd kwamen een groot aantal greppels met veel vondstmateriaal aan het licht, alsook verschillende paalsporen waarin enkele spiekers kunnen herkend worden, en een brandrestengraf). Verder naar het oosten werden in 2007 bij de ontwikkeling van het bedrijventerrein Evolis bij diverse archeologische campagnes gelijkaardige bewoningssporen uit de late ijzertijd, Romeinse periode en de middeleeuwen aangetroffen, alsook een landweg, een mogelijk brandrestengraf en een landelijk heiligdom uit de late ijzertijd. De hoge concentratie van sites ten zuiden en oosten van het plangebied uit de late ijzertijd, de Romeinse periode en de middeleeuwen (waaronder de inplanting van meerdere laatmiddeleeuwse sites met walgracht) duiden er op dat de Plumbeek en de gronden aan weerszijden ervan aantrekkelijk waren voor menselijke aanwezigheid vanaf de latere metaaltijden. Ondanks de vele archeologische onderzoeken werden oudere archeologische sporen nog niet aangetroffen, ook in situ bewaarde steentijdsites werden niet geattesteerd. Dit betekent echter niet dat deze niet kunnen aanwezig zijn; zo is de ligging van het plangebied op een geleidelijke helling aan een waterloop een potentieel interessante plek voor menselijke aanwezigheid in de steentijd. Er kunnen dus zowel steentijd artefactensites als sites met grondsporen aanwezig zijn, met een hoge verwachting voor sites uit de ijzertijd, Romeinse periode en middeleeuwen.

3.2. Afweging verder vooronderzoek

De centrale bomen worden gerooid en het terrein wordt bouwrijp gemaakt en verkaveld. Het noordelijke deel wordt verkaveld in 31 bouwloten voor individuele woningen; in het zuidelijke deel worden 6 meergezinswoningen voorzien die in een meer parkachtige omgeving worden aangelegd. Er worden tussen de diverse woningen meerdere nieuwe wegen aangelegd die aansluiten op de Morinnestraat, alsook enkele wandel- en fietspaden die doorheen de nieuwe verkaveling lopen. Ook worden er enkele wadi's aangelegd. Het is duidelijk dat er aanzienlijke bodemingrepen zullen plaatsvinden op het plangebied: het rooien van de bomen en het bouwrijp maken van het terrein, bodemingrepen voor aanleg van de wegen en nutsleidingen, het optrekken van woningen, aanleg van tuinen en de groenzones. Ook het werfverkeer zal zijn invloed hebben op de ondergrond.

Het plangebied kent een hoge archeologische verwachting, maar op basis van enkel het bureauonderzoek kan de aan- of afwezigheid van een archeologische site echter niet aangetoond worden. De geplande werken zijn van die aard dat eventueel aanwezig archeologisch erfgoed, dat zich vanaf ca. 0,5m onder het maaiveld kan manifesteren, bedreigd wordt. Een verder vooronderzoek kan relevante kennisvermeerdering genereren voor de algemene ontwikkelingsgeschiedenis van deze regio, waarvan het archeologisch belang reeds werd aangetoond. Dit verder vooronderzoek dient te gebeuren in uitgesteld traject, aangezien de gronden pas worden ontwikkeld onder opschortende voorwaarde van het verkrijgen van een vergunning.

Bij de afweging voor een verder vooronderzoek worden alle gegevens van de bureaustudie geëvalueerd om zodoende een uitspraak te kunnen doen. In eerste instantie wordt gekeken naar de methodes met geen of het minste impact in de bodem. Deze onderzoeken vallen onder de noemer 'verder vooronderzoek zonder ingreep in de bodem' (landschappelijk bodemonderzoek, geofysisch

onderzoek en veldkartering/metaaldetectie). Indien uit deze onderzoeken de afwezigheid van een archeologische site niet gestaafd kan worden, dient men verder over te gaan tot een 'vooronderzoek met ingreep in de bodem' (verkennend en waarderend archeologisch booronderzoek, proefsleuven en proefputten). In het geval een archeologische site aanwezig is, dient men eerst te proberen deze *in situ* te behouden. Indien dit niet mogelijk is, is een verdere opgraving noodzakelijk.

3.3. Verder vooronderzoek zonder ingreep in de bodem

- Landschappelijk bodemonderzoek

Dit type onderzoek heeft tot doel de aardkundige opbouw en ontstaansgeschiedenis van de ondergrond en het landschap te kennen door middel van boringen of profielputten. Met deze methode kan met een minimale impact in de bodem toch heel wat informatie verkregen worden. De methode wordt binnen de archeologie vooral angewend om het bodemkundig potentieel na te gaan voor de aanwezigheid van goed bewaarde steentijdsites.

In dit geval is deze onderzoeksmethode noodzakelijk om uit te voeren. Op die manier kan het potentieel voor *in situ* steentijd artefactensites nagegaan worden en kan de bodemopbouw meer exact in kaart worden gebracht. Ook kan de graad van verstoring nagegaan worden (vooral in de zuidwestelijke hoek kan er de laatste decennia enige bodemverstoring zijn opgetreden) én kan mogelijk de oude loop van Plumbeek gedetecteerd worden. Het voorstel voor het landschappelijk bodemonderzoek, door middel van boringen, wordt in het programma van maatregelen verder uitgewerkt en verduidelijkt.

- Geofysisch onderzoek

Geofysisch onderzoek heeft tot doel om antropogene fenomenen te onderscheiden van natuurlijk sediment of om een morfologische reconstructie van het natuurlijke landschap te maken, door contrasten in elektrische, elektromagnetische en magnetische kenmerken van de ondergrond te meten. Ook kent deze methode haar nut bij het opsporen van explosieven. Onder dit type onderzoek vallen verschillende opsporingstechnieken: magnetometrie, weerstandsmetingen, grondradar en z.

In dit geval is deze onderzoeksmethode niet zinvol om uit te voeren en kan dus buiten beschouwing genomen worden.

- Veldkartering en metaaldetectie

Bij een veldkartering of oppervlakteprospectie wordt een visuele inspectie gedaan van het terreinoppervlak voor de aanwezigheid van archeologisch vondstmateriaal, zoals aardewerk of silexartefacten. Metaaldetectie betreft het opsporen van metalen voorwerpen door middel van een metaaldetector. De toplaag, ca. 20cm diep, wordt hierbij afgezocht door middel van parallelle looplijnen met of zonder een bepaalde tussenafstand.

In dit geval is deze onderzoeksmethode niet zinvol om uit te voeren en kan dus buiten beschouwing genomen worden. Wel dient tijdens het proefsleuvenonderzoek (zie verder) een metaaldetector ingezet worden ter controle van de aangelegde sleuven en de grondhopen.

3.4. Verder vooronderzoek met ingreep in de bodem

- Verkennend en waarderend archeologisch booronderzoek

Een verkennend en waarderend archeologisch booronderzoek heeft als doel om archeologische sites op te sporen door middel van boringen. Via de boringen kunnen begraven niveaus teruggevonden worden waarin zich bv. *in situ* steentijdartefacten kunnen bevinden. De boringen worden volgens een bepaald grid met optimale spreiding opgesteld.

In dit geval is deze onderzoeksmethode mogelijk van toepassing als blijkt dat er tijdens de landschappelijke boringen vastgesteld wordt dat er mogelijk steentijdsites aanwezig kunnen zijn. De te volgen strategie en methodiek hangt bijgevolg af van de landschappelijke boorresultaten.

- Proefputten in functie van steentijd artefactensites

Het doel van proefputten in functie van steentijd artefactensites is uitspraken te doen over de archeologische waarde van de totaliteit van een terrein door een beperkt maar statistisch representatief deel van dat terrein op te graven.

In dit geval is deze onderzoeksmethode mogelijk van toepassing als blijkt dat er tijdens de archeologische boringen vastgesteld wordt dat er steentijdsites aanwezig kunnen zijn. De te volgen strategie en methodiek hangt bijgevolg af van de archeologische boorresultaten.

- Proefsleuven en proefputten

Het doel van proefsleuven en proefputten is uitspraken te doen over de archeologische waarde van de totaliteit van een terrein door een beperkt maar statistisch representatief deel van dat terrein op te graven. Op die manier kan er een optimale inschatting gemaakt worden van het kennispotentieel aangezien deze methode informatie verschaft omtrent verspreiding, bewaring, aard en datering van de aangetroffen archeologische sporen.

Gezien de aard van de site, de geplande werken en het archeologisch verwachtingspatroon is een verder vooronderzoek in de vorm van proefsleuven noodzakelijk om archeologische sites met grondsporen op te sporen. Deze proefsleuven moeten aangelegd worden na het uitvoeren van de landschappelijke boringen (en na een eventueel archeologisch booronderzoek en/of steentijd proefputtenonderzoek). Het sleuvenplan, de richtlijnen en onderzoeksvragen worden voorgesteld in het programma van maatregelen.

3.5. Beantwoording onderzoeksvragen

- Zijn er archeologische of historische gegevens gekend over de site?

Het plangebied was steeds gelegen in landelijk gebied op ruime afstand van de nabijgelegen kernen van Kortrijk, Zwevegem en Bellegem. Afgaande op de historische kaarten, waarbij de Villaretkaart uit

1745-1748 de oudste betrouwbare bron is, was de invulling van het plangebied op dat moment reeds gelijkaardig aan de huidige toestand: akker in het noordelijke deel, (nat) grasland in het zuidelijke deel langsheen de Pluimbeek. De Morinnestraat was op dat moment reeds aanwezig. Het terrein is sinds dan sowieso onbebouwd gebleven. De situatie van de Pluimbeek roept enkele vragen op: op de Ferrariskaart en enkele 19de- en 20ste-eeuwse kaarten wordt deze niet afgebeeld, en op de Vandermaelenkaart (midden 19de eeuw) wordt de loop van de beek centraal op het terrein gesitueerd, ter hoogte van de bestaande centrale bomenrij en het smalle perceel. Pas op de topografische kaart van 1960 wordt de Pluimbeek op zijn huidige locatie aangeduid. Het ontbreken van de beek op vele kaarten en de andere ligging op de Vandermaelenkaart, laten toe te vermoeden dat de beek ergens tussen midden 19de en midden 20ste eeuw iets naar het zuiden is verlegd, en dat deze beek eigenlijk van minder belang was in enkele periodes van de 18de, 19de en 20ste eeuw. Op de luchtfoto van 1971 is de tweedeling van het plangebied goed te zien: akker in het noorden, grasland in het zuiden. Wel lijkt het alsof er op dat moment grondwerken aan de gang zijn op het grasland. Deze tweedeling blijft tot op heden bestaan, op de luchtfoto van 2013-2015 zijn echter opnieuw grondwerken aan de gang in het zuidwestelijke deel van het plangebied. Op het noordelijke deel van het terrein lijken er sinds midden 18de eeuw geen grootschalige bodemverstoringen te hebben, deze zone was steeds onbebouwd en hoofdzakelijk in gebruik als akkerland (mogelijk deels bebost in de 18de eeuw).

- Zijn er gegevens gekend dat de bodem (deels) verstoord is?

Zie hierboven.

- Zijn er landschappelijke factoren die invloed kunnen hebben op de gaafheid van eventuele archeologische sporen?

Deze vraag kan op basis van enkel het bureauonderzoek niet beantwoord worden.

- Wat is de impact van de geplande werken op het bodemarchief?

De centrale bomen worden gerooid en het terrein wordt bouwrijp gemaakt en verkaveld. Het noordelijke deel wordt verkaveld in 31 bouwloten voor individuele woningen; in het zuidelijke deel worden 6 meergezinswoningen voorzien die in een meer parkachtige omgeving worden aangelegd. Er worden tussen de diverse woningen meerdere nieuwe wegen aangelegd die aansluiten op de Morinnestraat, alsook enkele wandel- en fietspaden die doorheen de nieuwe verkaveling lopen. Ook worden er enkele wadi's aangelegd. Het is duidelijk dat er aanzienlijke bodemingrepen zullen plaatsvinden op het plangebied: het rooien van de bomen en het bouwrijp maken van het terrein, bodemingrepen voor aanleg van de wegen en nutsleidingen, het optrekken van woningen, aanleg van tuinen en de groenzones. Ook het werfverkeer zal zijn invloed hebben op de ondergrond.

- Is er een archeologische site aanwezig? Zo ja, wat zijn de karakteristieken en de bewaringstoestand ervan? Wat is de relatie met het landschap? Welke waarde heeft de site?

De aan- of afwezigheid van een archeologische site kan niet met 100% zekerheid vastgesteld worden op basis van het bureauonderzoek. De kans op het aantreffen van archeologische sporen is echter niet onbestaande.

- Wat is de te volgen strategie tijdens een eventueel verder onderzoek en welke bijkomende onderzoeksvragen moeten daarbij beantwoord worden?

In eerste instantie dient een landschappelijk booronderzoek te gebeuren, waarbij verspreid over het terrein een aantal boringen worden uitgevoerd. Indien blijkt dat bij dit onderzoek archeologische niveaus met potentieel voor steentijdsites bewaard zijn op een deel of over het volledige terrein, dient een verder verkennend archeologisch booronderzoek te gebeuren. Deze onderzoeksvorm valt onder een vooronderzoek met ingreep in de bodem. Dit onderzoek bestaat uit een boorpuntenraster, waarbij de parallelle raaien 10m uit elkaar staan en de boorpunten op de boorraai 12m uit elkaar. De keuze van het boorgrid is gebaseerd op basis van de resultaten van het landschappelijk booronderzoek. Het opgeboorde residu dient uitgezeefd te worden en gecontroleerd op de aanwezigheid van silexartefacten. Op de locatie waar er *in situ* steentijdartefacten vastgesteld werden, dient ofwel een verder vooronderzoek gericht op steentijd te gebeuren om de site beter te kunnen afbakenen (door middel van waarderend archeologisch booronderzoek en/of proefputten in functie van steentijd artefactensites), ofwel kan er direct worden overgegaan naar een opgraving indien er voldoende gegevens voorhanden zijn voor het opmaken van een programma van maatregelen hiervoor.

De tweede fase bestaat uit een proefsleuvenonderzoek. Deze fase kan volgen na het landschappelijk booronderzoek, indien de resultaten hiervan negatief zijn. Dit onderzoek bestaat uit het aanleggen van parallelle sleuven. De sleuven hebben als doel om het archeologisch potentieel voor sites met grondsporen in kaart te brengen. Zijn er archeologische sporen aanwezig? Behoren deze tot één of meerdere periodes? Daarnaast is het ook belangrijk om de verstoringsgraad in kaart te brengen. Zijn de sporen goed bewaard? Kunnen er verstoringszones afgebakend worden? Afsluitend is het belangrijk om alle gegevens samen te beschouwen om zodoende een uitspraak te kunnen doen over het potentieel van het terrein. Hierbij wordt afgewogen of verder onderzoek nodig is in de vorm van een opgraving, over een deel of volledig het terrein, of kan er overgegaan worden tot een vrijgave bij afwezigheid van archeologische sporen. De modaliteiten van het verder vooronderzoek worden behandeld in het programma van maatregelen.

4. Samenvatting

De archeologienota kadert in het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013. Naar aanleiding van een geplande aanvraag voor een omgevingsvergunning voor het verkavelen van gronden te Kortrijk Morinnestraat (provincie West-Vlaanderen), waarbij de totale oppervlakte van de betrokken percelen 3000m² of meer bedraagt, dient de initiatiefnemer een archeologienota toe te voegen aan de vergunningsaanvraag. De archeologienota dient opgemaakt te worden onder supervisie van een erkend archeoloog.

Het terrein, ca. 28 620m² groot, heeft een bijna rechthoekige vorm en is noordwest-zuidoost georiënteerd. Ten westen grenst het aan de Morinnestraat, ten zuiden aan de Pluimbeek. Het noordelijke deel van het plangebied is in gebruik als akker, het zuidelijke deel als grasland. Tussen beide delen zijn aan de straatzijde enkele bomen aanwezig, ook langs de Pluimbeek is er een bomenrij. Het terrein is onbebouwd. Net ten noorden van de bomenrij naast de beek en evenwijd hieraan loopt er van zuidwest naar noordoost een Aquafincollector over het terrein. In de zuidwestelijke hoek zijn enkele putdeksels aanwezig; deze houden verband met de Aquafincollector, de riolering in de Morinnestraat en de hier ingekokerde Pluimbeek.

Het plangebied was steeds gelegen in landelijk gebied op ruime afstand van de nabijgelegen kernen van Kortrijk, Zwevegem en Bellegem. Afgaande op de historische kaarten, waarbij de Villaretkaart uit 1745-1748 de oudste betrouwbare bron is, was de invulling van het plangebied op dat moment reeds gelijkaardig aan de huidige toestand: akker in het noordelijke deel, (nat) grasland in het zuidelijke deel langsheen de Pluimbeek. De Morinnestraat was op dat moment reeds aanwezig. Het terrein is sinds dan sowieso onbebouwd gebleven. De situatie van de Pluimbeek roept enkele vragen op: op de Ferrariskaart en enkele 19de- en 20ste-eeuwse kaarten wordt deze niet afgebeeld, en op de Vandermaelenkaart (midden 19de eeuw) wordt de loop van de beek centraal op het terrein gesitueerd, ter hoogte van de bestaande centrale bomenrij en het smalle perceel. Pas op de topografische kaart van 1960 wordt de Pluimbeek op zijn huidige locatie aangeduid. Het ontbreken van de beek op vele kaarten en de andere ligging op de Vandermaelenkaart, laten toe te vermoeden dat de beek ergens tussen midden 19de en midden 20ste eeuw iets naar het zuiden is verlegd, en dat deze beek eigenlijk van minder belang was in enkele periodes van de 18de, 19de en 20ste eeuw. Op de luchtfoto van 1971 is de tweedeling van het plangebied goed te zien: akker in het noorden, grasland in het zuiden. Wel lijkt het alsof er op dat moment grondwerken aan de gang zijn op het grasland. Deze tweedeling blijft tot op heden bestaan, op de luchtfoto van 2013-2015 zijn echter opnieuw grondwerken aan de gang in het zuidwestelijke deel van het plangebied. Op het noordelijke deel van het terrein lijken er sinds midden 18de eeuw geen grootschalige bodemverstoringen te hebben, deze zone was steeds onbebouwd en hoofdzakelijk in gebruik als akkerland (mogelijk deels bebost in de 18de eeuw).

Het terrein is gelegen net ten noorden van een heuvelrug en helt van noord naar zuid geleidelijk af, naar de Pluimbeek die de zuidelijke grens van het terrein vormt. Het noordelijke deel van het plangebied is gekarteerd als een matig natte zandleembodem met sterk gevlekte, verbrokkelde textuur B horizont, het zuidelijke deel als een sterk gleyige kleibodem zonder profiel. Deze classificatie wordt gereflecteerd in het bodemgebruik: akker in het noorden, grasland in het zuiden.

Op archeologisch vlak is de kennis van deze regio de laatste 15 jaar aanzienlijk toegenomen. Archeologische onderzoeken aan weerszijden van de Pluimbeek hebben reeds meerdere sites opgeleverd, uit diverse archeologische periodes. Net ten zuiden van het plangebied, aan de overzijde van de Pluimbeek, werd bij een opgraving in 2015 een meerperiodensite aangetroffen: uit de late ijzertijd tot vroeg-Romeinse periode dateren bewoningssporen in de vorm van een standgreppelgebouw en spiekers, en enkele funerair/rituele structuren zoals twee vierkantsgreppels en een brandrestengraf; middeleeuwse sporen betroffen twee vroegmiddeleeuwse afvalkuilen, een volmiddeleeuws hoofdgebouw en bijgebouw, een laatmiddeleeuwse afvalcontext en kleine enclosure en een groot aantal grachten en greppels. Drie grote kuilen tonen aan dat de gronden op en rond het onderzoeksterrein gebruikt zijn geweest voor de extractie van leem, en in een tweede fase van klei en organisch materiaal. Deze ontginningen vonden vermoedelijk plaats van de Romeinse tijd tot de middeleeuwen. Het archeologisch niveau bevond zich 50 à 60cm onder het maaiveld. Op een terrein grenzend aan de oostzijde van deze opgraving werd bij een proefsleuvenonderzoek eveneens een meerperiodensite aangetroffen (o.a. uit de ijzertijd kwamen een groot aantal greppels met veel vondstmateriaal aan het licht, alsook verschillende paalsporen waarin enkele spiekers kunnen herkend worden, en een brandrestengraf). Verder naar het oosten werden in 2007 bij de ontwikkeling van het bedrijventerrein Evolis bij diverse archeologische campagnes gelijkaardige bewoningssporen uit de late ijzertijd, Romeinse periode en de middeleeuwen aangetroffen, alsook een landweg, een mogelijk brandrestengraf en een landelijk heiligdom uit de late ijzertijd. De hoge concentratie van sites ten zuiden en oosten van het plangebied uit de late ijzertijd, de Romeinse periode en de middeleeuwen (waaronder de inplanting van meerdere laatmiddeleeuwse sites met walgracht) duiden erop dat de Pluimbeek en de gronden aan weerszijden ervan aantrekkelijk waren voor menselijke aanwezigheid vanaf de latere metaaltijden. Ondanks de vele archeologische onderzoeken werden oudere archeologische sporen nog niet aangetroffen, ook in situ bewaarde steentijdsites werden niet geattesteerd. Dit betekent echter niet dat deze niet kunnen aanwezig zijn; zo is de ligging van het plangebied op een geleidelijke helling aan een waterloop een potentieel interessante plek voor menselijke aanwezigheid in de steentijd. Er kunnen dus zowel steentijd artefactensites als sites met grondsporen aanwezig zijn, met een hoge verwachting voor sites uit de ijzertijd, Romeinse periode en middeleeuwen.

De centrale bomen worden gerooid en het terrein wordt bouwrijp gemaakt en verkaveld. Het noordelijke deel wordt verkaveld in 31 bouwloten voor individuele woningen; in het zuidelijke deel worden 6 meergezinswoningen voorzien die in een meer parkachtige omgeving worden aangelegd. Er worden tussen de diverse woningen meerdere nieuwe wegen aangelegd die aansluiten op de Morinnestraat, alsook enkele wandel- en fietspaden die doorheen de nieuwe verkaveling lopen. Ook worden er enkele wadi's aangelegd. Het is duidelijk dat er aanzienlijke bodemingrepen zullen plaatsvinden op het plangebied: het rooien van de bomen en het bouwrijp maken van het terrein, bodemingrepen voor aanleg van de wegen en nutsleidingen, het optrekken van woningen, aanleg van tuinen en de groenzones. Ook het werfverkeer zal zijn invloed hebben op de ondergrond.

Het plangebied kent een hoge archeologische verwachting, maar op basis van enkel het bureauonderzoek kan de aan- of afwezigheid van een archeologische site echter niet aangetoond worden. De geplande werken zijn van die aard dat eventueel aanwezig archeologisch erfgoed, dat zich vanaf ca. 0,5m onder het maaiveld kan manifesteren, bedreigd wordt. Een verder vooronderzoek kan relevante kennisvermeerdering genereren voor de algemene

ontwikkelingsgeschiedenis van deze regio, waarvan het archeologisch belang reeds werd aangetoond. Dit verder vooronderzoek dient te gebeuren in uitgesteld traject, aangezien de gronden pas worden ontwikkeld onder opschortende voorwaarde van het verkrijgen van een vergunning.

Het verder vooronderzoek bestaat uit enerzijds een landschappelijk booronderzoek (eventueel gevolgd door een archeologisch booronderzoek en/of een proefputtenonderzoek gericht op steentijd), anderzijds een proefsleuvenonderzoek. De modaliteiten van het verder vooronderzoek worden behandeld in het programma van maatregelen.

5. Bibliografie

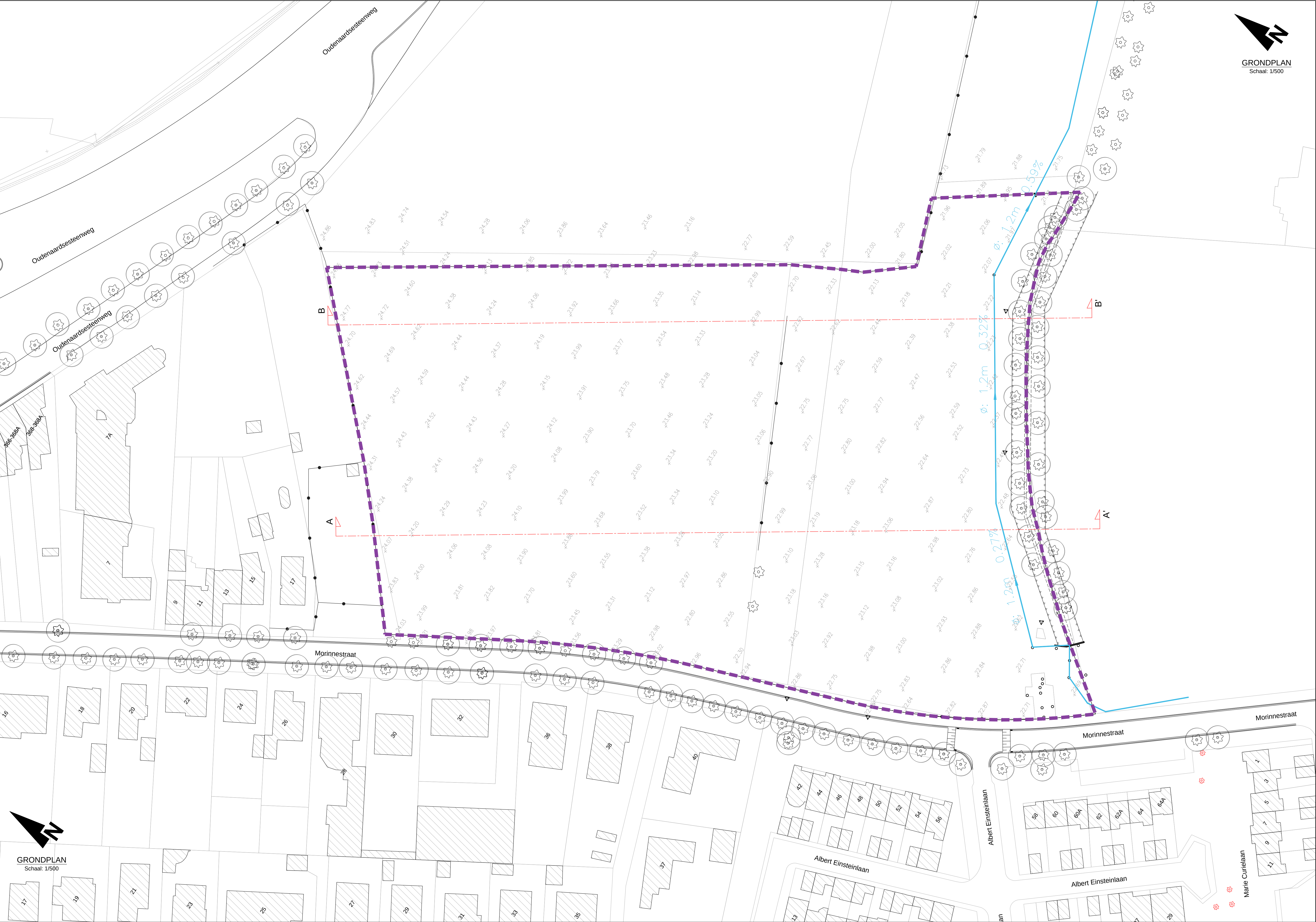
- <https://inventaris.onroerenderfgoed.be>
- <https://cai.onroerenderfgoed.be/>
- <http://www.geopunt.be/kaart>
- <http://www.cartesius.be/CartesiumPortal/>
- <http://ccff02.minfin.fgov.be/cadgisweb/>
- <http://www.ngi.be/topomapviewer/>
- <https://www.google.com/maps>
- <https://oar.onroerenderfgoed.be/publicaties/ROEV/958/ROEV0958-001.pdf>

6. Bijlages

- Figurenlijst

Figuur 1 Zicht op het plangebied op de luchtfoto van 2018 (bron: geopunt.be).....	7
Figuur 2 Zicht vanuit de Morinnestraat op het noordelijke deel van het plangebied (bron: https://www.google.com/maps).....	8
Figuur 3 Zicht vanuit de Morinnestraat op het zuidelijke deel van het plangebied (bron: https://www.google.com/maps), met op de voorgrond de putdeksels en rechts die bomen rond de Pluimbeek.....	8
Figuur 4 Geplande werken geprojecteerd op het kadasterplan (bron: geopunt.be en initiatiefnemer).	9
Figuur 5 Uitsnede uit het ontwerpplan (bron: initiatiefnemer).	10
Figuur 6 Zicht op de topografische kaart met aanduiding van het plangebied (bron: NGI).....	11
Figuur 7 Detailopname van de topografische kaart met aanduiding van het plangebied (bron: NGI)..	12
Figuur 8 Zicht op het kadasterplan (bron: geopunt.be).	12
Figuur 9 Zicht op de bodemgebruikskaart met aanduiding van het plangebied (bron: geopunt.be). ..	13
Figuur 10 Zicht op het Digitaal Hoogtemodel (bron: geopunt.be).	14
Figuur 11 Zicht op het Digitaal Hoogtemodel, op siteniveau (bron: geopunt.be).....	14
Figuur 12 Zicht op de Potentiële bodemerosiekaart (bron: geopunt.be).	15
Figuur 13 Zicht op de bodemkaart (bron: DOV).	16
Figuur 14 Uitsnede uit de Tertiair Geologische Kaart (bron: geopunt.be).	17
Figuur 15 Uitsnede uit de Quartair Geologische Kaart (bron: geopunt.be).	17
Figuur 16 Uitleg bij de Quartair Geologische Kaart (bron: geopunt.be).	18
Figuur 17 Uitleg bij de Quartair Geologische Kaart (bron: geopunt.be).	18
Figuur 18 Benaderende situering van het plangebied op de Villaretkaart (1745-1748) (bron: geopunt.be).....	20
Figuur 19 Uitsnede uit de Ferrariskaart met aanduiding van het plangebied (bron: geopunt.be).	20
Figuur 20 Uitsnede uit de Atlas der Buurtwegen (bron: geopunt.be).	21
Figuur 21 Uitsnede uit de kaart van Vandermaelen (bron: geopunt.be).	21
Figuur 22 Uitsnede uit de Poppkaart (bron: geopunt.be).	22
Figuur 23 Uitsnede uit de topografische kaart van 1862 (bron: cartesius.be en NGI).	22
Figuur 24 Uitsnede uit de topografische kaart van 1883 (bron: cartesius.be en NGI).	23
Figuur 25 Uitsnede uit de topografische kaart van 1910 (bron: cartesius.be en NGI).	23
Figuur 26 Uitsnede uit de topografische kaart van 1960 (bron: cartesius.be en NGI).	24
Figuur 27 Zicht op het plangebied op de luchtfoto van 1971 (bron: geopunt.be).	24
Figuur 28 Zicht op het plangebied op de luchtfoto van 1979-1990 (bron: geopunt.be).	25
Figuur 29 Zicht op het plangebied op de luchtfoto van 2000-2003 (bron: geopunt.be).	25
Figuur 30 Zicht op het plangebied op de luchtfoto van 2013-2015 (bron: geopunt.be).	26
Figuur 31 Uitsnede uit de Centrale Archeologische Inventaris (CAI) (bron: geopunt.be en CAI).	29

Bijlage: Plan bestaande toestand, ontwerpplannen (bron: initiatiefnemer).

LEGENDE BESTAANDE TOESTAND

Afsluitingen

afsluiting muur

afsluiting algemeen

afsluiting beton / gladde draad

afsluiting beton / prikkeldraad

afsluiting hout

afsluiting hout / prikkeldraad

afsluiting prikkeldraad

hekken / poort

Beplanting

haag

bomenrij

kultuurgrens

plantsoen

boom klein

struik

loofboom

naaldboom

leifboom

fruitboom

knotwilg

boomstronk

Gebouwen

Bestaand gebouw + huisnummer

Gebouw dorpelpeil

Gebouw dorpelpeil garage

Kadastrale grenzen volgens GRB

Uitrusting wegen, ...

Reflector op paaltje

Parkeermeter

Openbare vuilnisbak

Zitbank

Praatpaal

Telefooncel

Openbare briefbus

Briefbus Privé

Monoliet

Signalisatie verkeerslicht

Signalisatie wegwijzer

Signalisatie verkeersbord

Signalisatie bushalte "De Lijn"

Signalisatie plaatsnaam

Signalisatie publiciteitsbord

Signalisatie openbaar vervoer

Merkcappen, kasten, palen

Kabine kast diverse

Straatkap diverse

Kabine kast elektriciteit

Straatkap elektriciteit

Kabine kast gas

Straatkap gas

Straatkap brandkraan

Kabine kast radio/TV

Kabine kast telefoon

Straatkap telefoon

Straatkap water

Paal elektriciteitsleiding

Paal verlichting

Paal divers

Mast elektriciteitsleiding

Mast divers

Vlaggenmast

Verhardingen

Verharding kasseien

Verharding betonstraatsstenen

Verharding betegels

Verharding beton

Verharding KWS

Verharding steenslag

Topografische merkpalen

Polygoonpunt

Merkpaal openbaar domein

Merkpaal staatsgrens

Merkpaal privaat

Riolering

Opbouw label bestaande inspectieput:
-- B + volgnummer of CDB-nummer
-- maaiveld in m TAW
-- BOK inkomende leidingen in m TAW (a,b,c,...)
-- BOK uitgaande leidingen in m TAW (x,y,z)

Opbouw label bestaande leiding:
-- leiding binnendiameter of binnenafmeting BxH in mm / materiaal / eventueel extra info

PROVINCIE
#

STAD KORTRIJK

INFRASTRUCTUURWERKEN IN DE VERKAVELING
GELEGEN LANGS DE MORINNESTRAAT TE KORTRIJK

KORAMIC
— real estate —

LOBELLE
STUDIEBUREAU BVBA

Gistelsteenweg, nr. 112
8490 Jabbeke (Varensare)
Tel: 050/30.00.30 - Fax: 050/38.96.91
Mail: info@studiebureau-lobelle.be
Site: www.studiebureau-lobelle.be

ir. Philippe Lobelle - Zaakvoerder

Gezien en goedgekeurd door de Gemeenteraad van Kortrijk in zitting van:

Algemeen Directeur

De Burgemeester

Nathalie Desmet

Vincent Van Quickenborne

Aantal plannen: X

1

PLANNR

ONTWERP

Bestaande toestand

schaal:1/500

AANVAARD DOOR ONDERGETEKENDE
AANNEMER

DATUM
12/05/2020

NOTAS
Verkavelingsdossier

AANBESTEDING:

DOSSIERNR:

OPP.:

BESTANDSLOCATIE

VW2027

J:\VW2027\3_ONTWERP\2020-05-12-Verkavelingsplan\VW2027-01-PLANNEN.dwg

GRONDPLAN
Schaal: 1/500

GRONDPLAN
Schaal: 1/500

- LEGENDE ONTWERPEN TOESTAND
- Beton
 - Geveegd beton
 - Betonstraatstenen
 - Greenstone met porfier gevuld
 - Greenstone met grasvoeg
 - Grindgazon
 - Gazon
 - Wandelpad in greenstone
 - Brandweg
 - Draaicirkels
 - wadi diepte 0.5m
 - wadi diepte 1m

PROVINCIE
#

STAD KORTRIJK

INFRASTRUCTUURWERKEN IN DE VERKAVELING
GELEGEN LANGS DE MORINNESTRAAT TE KORTRIJK

KORAMIC
— real estate —

ONTWERPEN DOOR :

LOBELLE
STUDIEBUREAU BVBA

Gistelsteenweg nr.112
8490 Jabbeke (Varsenare)
Tel:05030.00.30 - Fax:05038.86.91
Mail: info@studiebureau-lobelle.be
Site: www.studiebureau-lobelle.be

ir. Philippe Lobelle - Zaaivoerder

Gezien en goedgekeurd door de Gemeenteraad van Kortrijk in zitting van :

i.o. Algemeen Directeur De Burgemeester

Nathalie Desmet Vincent Van Quickenborne

Aantal plannen : X

2

ONTWERP

Plan nr. 2

Ontworpen toestand

schaal:1/500

AANKWAARD DOOR ONDERGETEKENDE AANNEEMER

NOTAS

Verkevlingsdossier

AANBESTEDING :

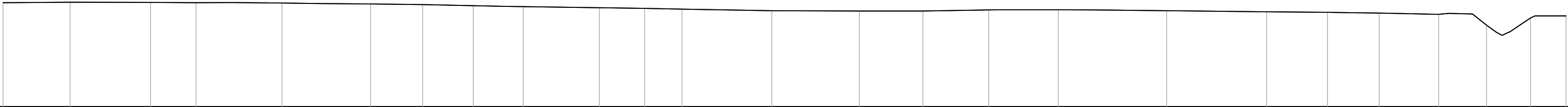
DOSSIERNR :

OPP. :

BESTANDSLOCATIE

J:\WW2027\3_ONTWERP\2020-05-15-Verkevlingsplannen\WW2027-01-PLANEN-bas.dwg

TERREINPROFIEL A--A
Lengteschaal: 1/500
Hoogteschaal: 1/500

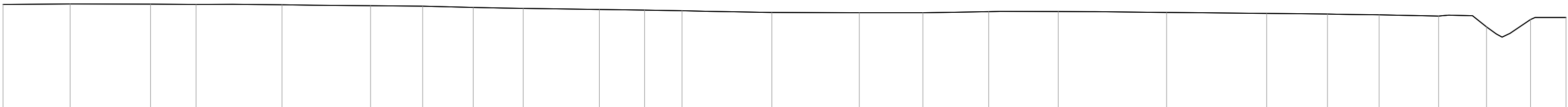

Vergelijkingsvlak: 10,00m T.A.W.

Profielen
Tussenafstand
Bestaand maaiveld
Toekomstig maaiveld

	9.05	10.84	6.13	11.58	11.94	7.03	6.82	6.73	10.27	6.09	5.05	12.10	11.78	8.59	8.86	9.39	14.60	13.49	8.18	6.98	8.02	6.46	5.92	
24.13	24.20	24.18	24.15	24.10	23.97	23.90	23.74	23.61	23.47	23.38	23.28	23.07	23.02	23.02	23.17	23.19	23.06	22.92	22.85	22.75	22.57	21.11	22.10	

TERREINPROFIEL B--B
Lengteschaal: 1/500
Hoogteschaal: 1/500

Vergelijkingsvlak: 10,00m T.A.W.

Profielen
Tussenafstand
Bestaand maaiveld
Toekomstig maaiveld

	9.05	10.84	6.13	11.58	11.94	7.03	6.82	6.73	10.27	6.09	5.05	12.10	11.78	8.59	8.86	9.39	14.60	13.49	8.18	6.98	8.02	6.46	5.92	
24.13	24.20	24.18	24.15	24.10	23.97	23.90	23.74	23.61	23.47	23.38	23.28	23.07	23.02	23.02	23.17	23.19	23.06	22.92	22.85	22.75	22.57	21.11	22.10	

PROVINCIE
#####

STAD KORTRIJK

INFRASTRUCTUURWERKEN IN DE VERKAVELING
GELEGEN LANGS DE MORINNESTRAAT TE KORTRIJK

BOUWHEER :

KORAMIC
— real estate —

ONTWORPEN DOOR :

LOBELLE
STUDIEBUREAU BVBA

Gistelsteenweg nr.112
8490 Jabbeke (Varsenare)
Tel:050/30.00.30 - Fax:050/38.96.91
Mail: info@studiebureau-lobelle.be
Site: www.studiebureaulobelle.be

ir. Philippe Lobelle - Zaakvoerder

Gezien en goedgekeurd door de Gemeenteraad van Kortrijk in zitting van :

i.o.
Algemeen Directeur

De Burgemeester

Nathalie Desmet

Vincent Van Quickenborne

Aantal plannen : X

PLANNR

ONTWERP

AANVAARD DOOR ONDERGETEKENDE
AANNEMER

DATUM

12/05/2020

NOTA'S

Verkavelingsdossier

AANBESTEDING :

DOSSIERNR :

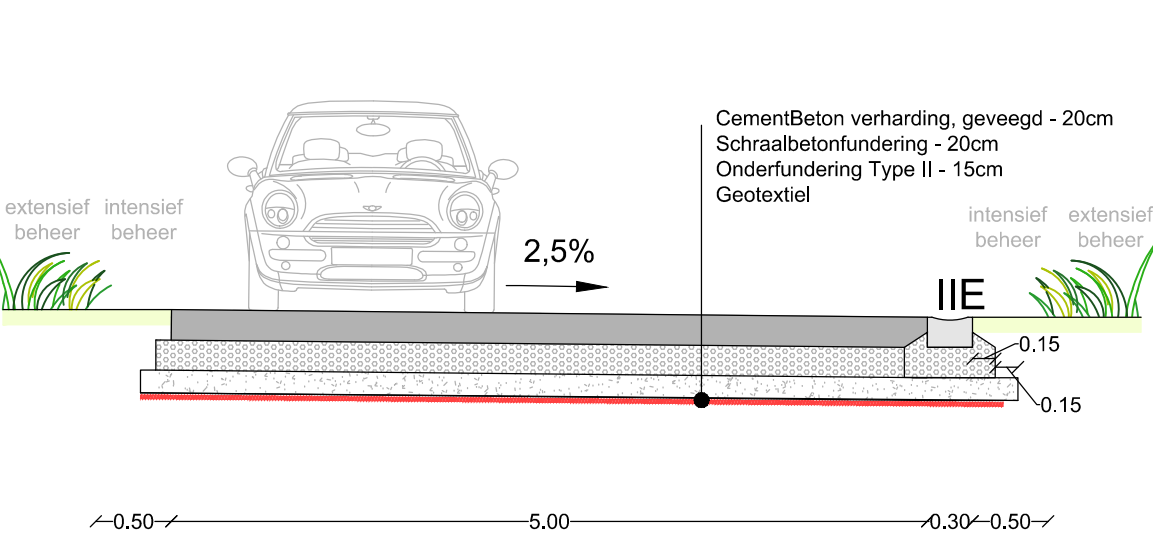
OPP. :

BESTANDSLOCATIE

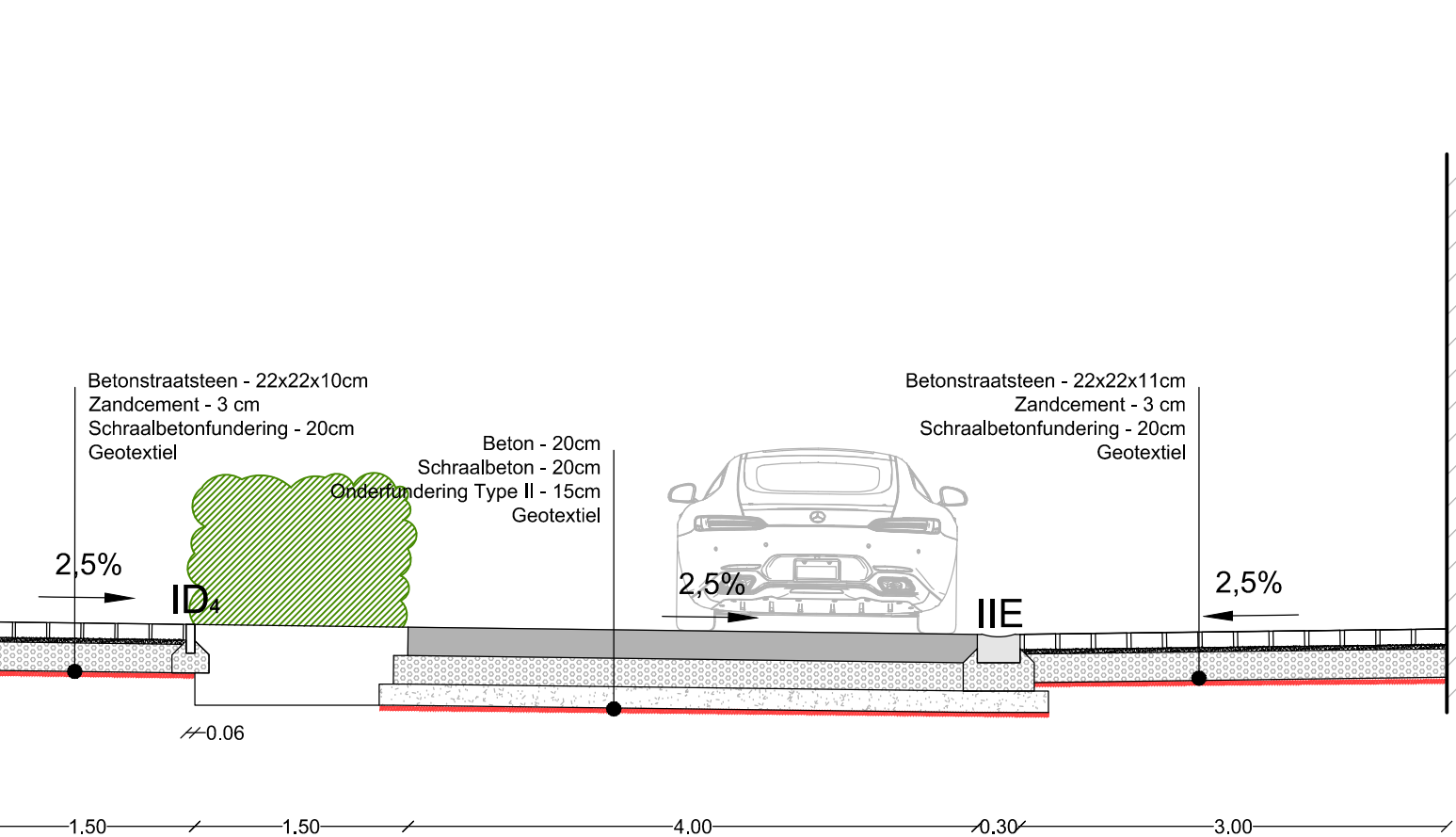
WW2027

J:\WW2027\3_ONTWERP\2020-05-12-Verkavelingsplan\WW2027-OT-PLANNEN.dwg

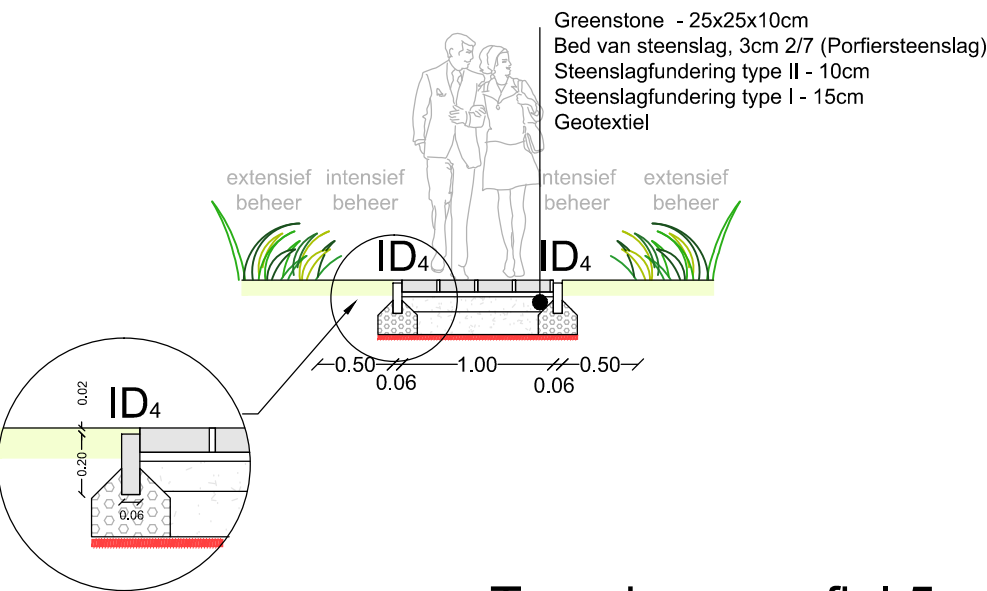
Typedwarsprofiel 1
Schaal: 1/50

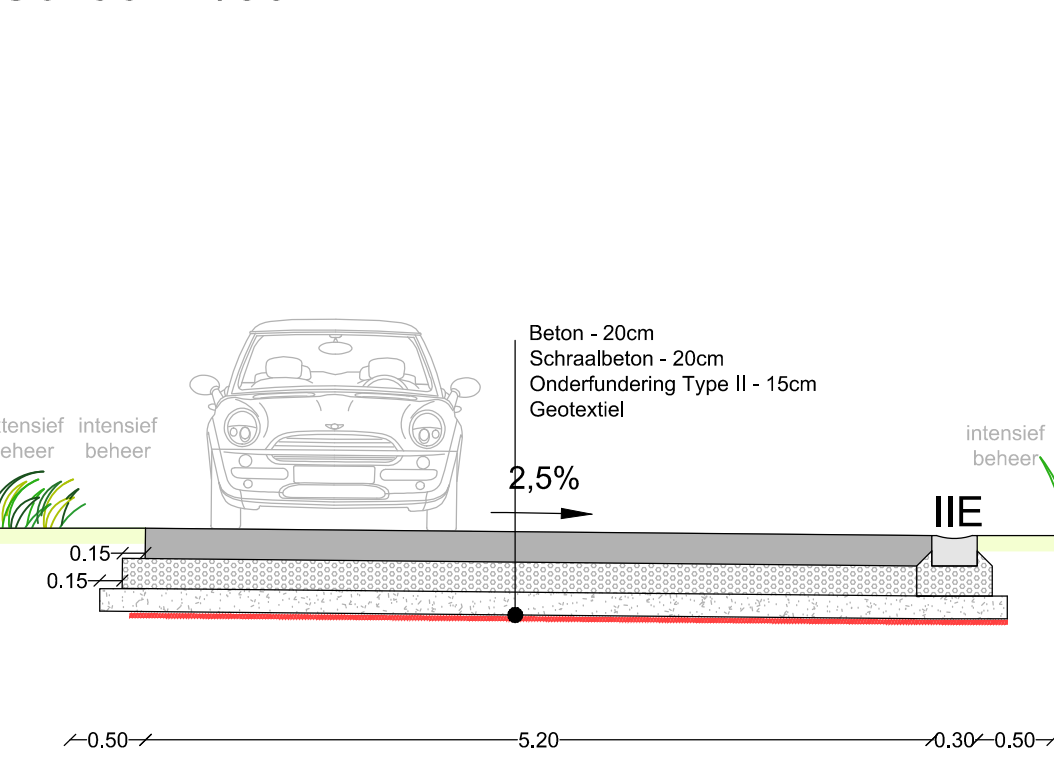
Typedwarsprofiel 4
Schaal: 1/50

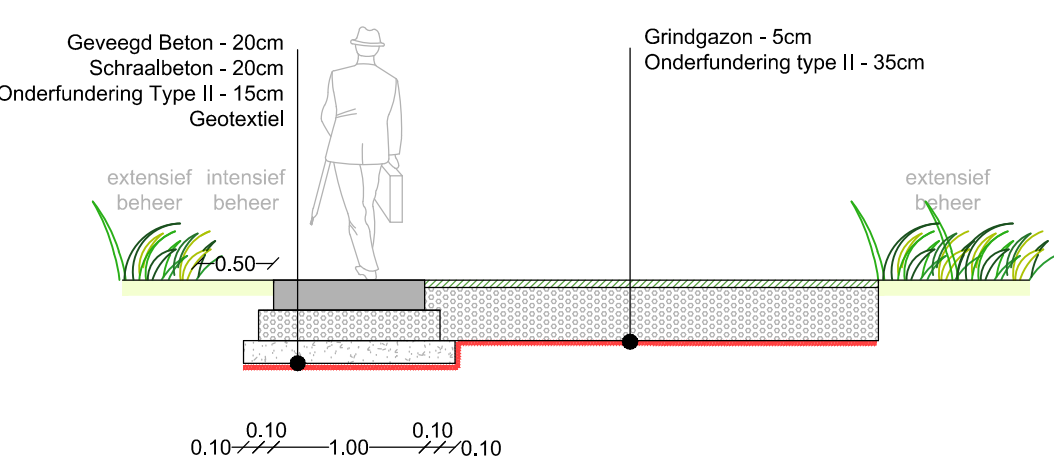
Typedwarsprofiel 2
Schaal: 1/50

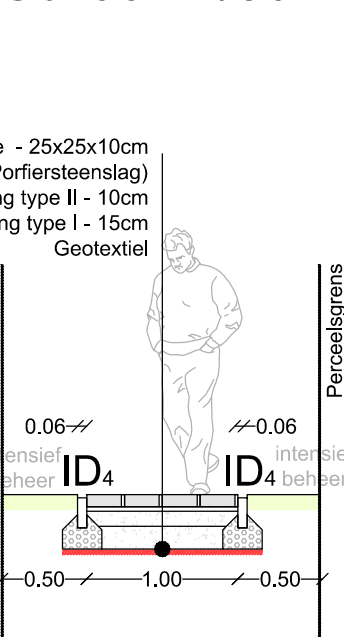
Typedwarsprofiel 5
Schaal: 1/50

Typedwarsprofiel 3
Schaal: 1/50

Typedwarsprofiel 6
Schaal: 1/50

PROVINCIE
#####

STAD KORTRIJK

INFRASTRUCTUURWERKEN IN DE VERKAVELING
GELEGEN LANGS DE MORINNESTRAAT TE KORTRIJK

BOUWHEER :

KORAMIC
— real estate —

ONTWORPEN DOOR :

LOBELLE
STUDIEBUREAU BVBA
Gistelsteenweg nr.112
8490 Jabbeke (Varsenare)
Tel: 050/30.00.30 - Fax: 050/38.96.91
Mail: info@studiebureau-lobelle.be
Site: www.studiebureau-lobelle.be

ir. Philippe Lobelle - Zaakvoerder

Gezien en goedgekeurd door de Gemeenteraad van Kortrijk in zitting van :

i.o.
Algemeen Directeur

De Burgemeester

Nathalie Desmet

Vincent Van Quickenborne

Aantal plannen : X

5

PLANNR

ONTWERP

Typedwarsprofielen

schaal:1/50

AANVAARD DOOR ONDERGETEKENDE
AANNEMER

DATUM

12/05/2020

NOTA'S

Verkeersdossier

AANBESTEDING :

DOSSIERNR :

OPP. :

BESTANDSLOCATIE

WW2027

J:\WW2027\3_ONTWERP\2020-05-15-Verkeersplannen\WW2027-OT-PLANNEN-bas.dwg